قانون

عصر

روزنامه اجتماعی، اقتصادی

دوشنبه

۱۱ آبان ۱۴۰۵ • ۲۲ جمادی الاول ۱۴۴۸ • 2 November 2026

۸ صفحه • پنج‌هزار تومان • سال پنجم • شماره نهصد و بیست و نه

www.asrghanoonir

جنگ جهانی با آمریکا

سخنگوی سپاه: در جنگ جدید دیگر محدودیت جغرافیایی نداریم؛ اهداف جدید شناسایی و طراحی عملیات برای جغرافیای جدید انجام شده است

درباره تغییر دکترین هسته‌ای تصمیمی گرفته نشده است

ویژه

سرلشکر محسن رضایی

دبیر شورای عالی امنیت ملی

سرلشکر محسن رضایی، دبیر شورای عالی امنیت ملی، درباره نامه جی‌دی ونس، معاون رئیس‌جمهور آمریکا، اظهار کرد: نامه ونس را مطالعه کرده‌ام، اما هنوز پاسخی به آن نداده‌ام.

وی افزود: لحن طرف مقابل کاملاً تغییر کرده است و این نشانه خوبی است که نشان می‌دهد ملت ایران پیروزی و اقتدار خود را تثبیت کرده است.

دبیر شورای عالی امنیت ملی با اشاره به اینکه طرف آمریکایی جزئیاتی از محتوای نامه را مطرح نکرده است، گفت: چون آنها چیزی از نامه مطرح نکرده‌اند، من هم فعلاً چیزی نمی‌گویم.

تصمیم جدیدی درباره تغییر دکترین هسته‌ای اتخاذ نشده است

رضایی در ادامه درباره احتمال تغییر دکترین هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران تصریح کرد: تاکنون تصمیم جدیدی در این زمینه اتخاذ نشده است، اما در صورت آغاز مجدد جنگ، این موضوع مورد بحث قرار خواهد گرفت.

وی افزود: وقتی ملت می‌بینند دشمن به مراکز هسته‌ای کشور حمله می‌کند، طبیعتاً این پرسش مطرح می‌شود که چرا باید روند قبلی ادامه پیدا کند.

سرلشکر محسن رضایی، دبیر شورای عالی امنیت ملی، با اشاره به تحولات منطقه و رایزنی‌های امنیتی با کشورهای منطقه اظهار کرد: طی یکی دو سال اخیر مشخص شده است که هرگونه ترتیبات امنیتی در آینده منطقه، بدون در نظر گرفتن جایگاه جمهوری اسلامی ایران، به نتیجه نخواهد رسید.

وی افزود: به همین دلیل، برخی از مقام‌های کشورهای منطقه که برای گفت‌وگو درباره ترتیبات امنیتی آینده به تهران آمدند، خودشان درخواست ملاقات و رایزنی با مسئولان جمهوری اسلامی ایران را مطرح کرده بودند.

رضایی با اشاره به محورهای گفت‌وگوهای انجام‌شده تصریح کرد: در این مذاکرات، موضوعاتی همچون پیمان مکه، مسائل یمن و مهم‌تر از همه، چگونگی شکل‌گیری ترتیبات امنیتی آینده منطقه مورد بحث قرار گرفت.

رضایی: آمریکا به‌جای تأمین امنیت، به کانون

معمای تثبیت نرخ ارز

چرا تزریق بی‌رویه پاسخگوی مهار بازار نیست؟ ۵

پیام روشن تهران به واشنگتن

نه منتظر غافلگیری، نه عقب‌نشینی راهبردی ۲

چرا علم و فناوری برخلاف تصور رایج، خنثی نیستند؟

پشت پرده علم مدرن

۳

زیستن در شکاف دو فرهنگ

کالبدشکافی بحران تعلق و هویت در میان مهاجران

۶

حملات شخصی و ادعاهای کذب

رویکرد جمهوری‌خواهان در روزهای آخر رقابت

۴

نیروهای مسلح آماده پاسخگویی قاطعانه

ردار حسین محبی سخنگوی سپاه پاسداران در چهارمین همایش نماز سپاه ثارالله استان کرمان ضمن گرامیداشت یاد همه شهدا به‌ویژه سردار حاج قاسم سلیمانی اسوه شهدای جبهه مقاومت، اظهار داشت: در چند سال گذشته همه بیانات، پیام‌ها و سخنان رهبر شهید پیرامون نماز را مطالعه و نکات مهم را استخراج کردم و به این رسیدم که نماز نجات‌بخش ما، نیرو آفرین، حافظ دین و وحدت ما و حافظ همه دارایی‌های‌مان است.

سردار محبی افزود: نماز شایسته توجه بسیار زیاد است و به این خاطر همایش‌های نماز را در برنامه‌های سال قرار دادیم و بحمدالله برکت زیادی در این حوزه ایجاد شد.

سخنگوی سپاه گفت: سال اول ۵۴ همایش را اعلام کردیم، اما ۳۰۸ مورد برگزار شد و همت فرماندهان سپاه برای اعتلای این واجب الهی قابل توجه بود و از همه به ویژه فرمانده سپاه کرمان نیز که در این زمینه پشتیبان بود، قدردانی می‌کنم.وی بیان کرد: نماز به‌عنوان عالی‌ترین و عاشقانه‌ترین شکل ارتباط انسان با خداوند، در همه ادیان آسمانی وجود دارد و اختصاصی به دین اسلام ندارد.

سخنگوی سپاه با اشاره به رهنمودهای اخیر رهبر معظم انقلاب اسلامی در جمع فرماندهان ارشد نظامی گفت: این رهنمودها باب جدیدی از جنگ را آغاز کرد و امروز نیروهای مسلح آماده‌تر از گذشته، آماده پاسخگویی قاطعانه به دشمن هستند.

وی تصریح کرد: رهبر انقلاب فرمودند که محدودیت جغرافیایی نداریم؛ لذا برداشتن محدودیت به ما یک میدان وسیعی برای طراحی عملیات در مقابل هجمه دشمن و آسیب‌رساندن به او و رسیدن به بازدارندگی کامل می‌دهد.

سخنگوی سپاه ادامه داد: بازدارندگی حداکثری یعنی اینکه کاری بکنیم هیچ کشوری نتواند بر علیه ایران حتی موضع‌گیری سیاسی بکند چه برسد به اینکه به خاک ایران و داشته‌های آن طمع بکند.

سردار محبی بیان کرد: پیروزی سوم ما بازدارندگی حداکثری با انجام وحدت ساحات و تعریف اهداف جدید است و سپاه پاسداران از دو روز قبل شناسایی اهداف جدید، طراحی عملیات برای جغرافیای جدید در صورت حمله دشمن را در دستور کار قرار داد و زمینه‌ساز حرکت به سوی تمدن نوین اسلامی باشد.

پاسخ به هر تهدیدی فوری و بدون محدودیت جغرافیایی باشد

امیر سرتیپ محمد اکرمی‌نیا، سخنگوی ارتش جمهوری اسلامی ایران با تشریح ابعاد راهبردی دیدار فرماندهان ارشد نیروهای مسلح با فرمانده معظم کل قوا، از تقویت آمادگی عملیاتی، به‌روزرسانی بانک اهداف دشمن و توسعه ظرفیت‌های دفاعی و تهاجمی نیروهای مسلح خبر داد گفت: جمهوری اسلامی ایران برای پاسخ به هرگونه تهدید احتمالی، از آمادگی بالاتری نسبت به آغاز جنگ ۴۰روزه برخوردار است.

وی با اشاره به تأکید فرمانده معظم کل قوا بر «آمادگی رزمی هوشمندانه» افزود: این رویکرد یکی از محورهای اساسی راهبرد دفاعی جمهوری اسلامی ایران است و نیروهای مسلح توانسته‌اند با بهره‌گیری از جنگ نامتقارن و ناهمتراز، بخشی از فاصله تجهیزاتی خود با دشمن را از طریق هوشمندی عملیاتی و به‌کارگیری تاکتیک‌های متناسب جبران کنند.

سخنگوی ارتش با بیان اینکه تجربه جنگ اخیر نشان‌دهنده اهمیت آمادگی رزمی هوشمندانه است، اظهار کرد: نیروهای مسلح با اتکا به توانمندی‌های عملیاتی، تدابیر فرماندهی و پشتیبانی مردم توانستند جنگ را مدیریت کنند و دشمن پس از نزدیک به ۴۰ روز ناچار به اعلام آتش‌بس شد. این تجربیات اکنون مبنای ارتقای توان رزمی و آمادگی برای مواجهه با تهدیدات احتمالی آینده قرار گرفته‌است.

امیر سرتیپ اکرمی‌نیا با اشاره به تأکید فرمانده معظم کل قوا بر پاسخ بدون محدودیت جغرافیایی بیان کرد: در جنگ اخیر، گستره درگیری از سرزمین‌های اشغالی تا پایگاه‌های آمریکا در کشورهای منطقه امتداد داشت، اما در صورت وقوع تجاوز مجدد، جغرافیای جنگ می‌تواند به مناطقی فراتر از غرب آسیا گسترش پیدا کند.وی تأکید کرد: نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در چارچوب دستورات ابلاغی، به‌روزرسانی بانک اهداف را با هدف قرار دادن انواع دارایی‌های مادی و غیرمادی دشمن آمریکایی ـ صهیونیستی، دنبال می‌کنند و در صورت آغاز ماجراجویی جدید، تأسیسات، تجهیزات، نیروها و منافع آمریکا در هر نقطه‌ای که در دسترس باشند، می‌توانند هدف پاسخ قرار گیرند.

سخنگوی ارتش با اشاره به پیام منتشرشده خود در این زمینه خاطرنشان کرد: جنگ آینده جغرافیای وسیع‌تری خواهد داشت و این موضوع یک رویکرد جدی در مجموعه نیروهای مسلح است و دشمن نباید تصور کند دامنه پاسخ جمهوری اسلامی ایران الزاماً به محدوده جغرافیایی درگیری‌های گذشته محدود خواهد ماند.

امیر سرتیپ اکرمی‌نیا همچنین با تاکید بر ضرورت پاسخ فوری به هرگونه تجاوز خاطرنشان کرد: تجربه آغاز جنگ در نهم اسفند نشان داد که نیروهای مسلح از آمادگی لازم برای واکنش سریع برخوردار بوده‌اند و اکنون نیز با استفاده از تجربیات عملیاتی و تقویت سازمان رزم، در سطح بالاتری از آمادگی قرار دارند.

وی درباره شرایط پایان جنگ احتمالی آینده تصریح کرد: رئیس‌جمهور آمریکا پیش از جنگ ۴۰روزه تصور می‌کرد می‌تواند یک درگیری کوتاه و برق‌آسا را آغاز کند و سپس به‌صورت یک‌جانبه پایان آن را اعلام کند، اما تحولات جنگ نشان داد که مدیریت و پایان درگیری صرفاً تابع اراده واشنگتن نخواهد بود.

سخنگوی ارتش هشدار داد: در صورت وقوع تجاوز جدید، جنگ احتمالی آینده می‌تواند به‌مراتب طولانی‌تر از جنگ گذشته باشد و رئیس‌جمهور آمریکا قادر نخواهد بود زمان و شرایط پایان آن را به‌تنهایی تعیین کند. مردم آمریکا و متحدان اروپایی این کشور نیز باید بدانند که ابتکار عمل جمهوری اسلامی ایران در تعیین سرنوشت چنین درگیری‌ای نقش اساسی خواهد داشت.

امیر سرتیپ اکرمی‌نیا در ادامه، تعمیق دفاع بومی و به‌روزرسانی دکترین و تاکتیک‌های نظامی را از دیگر محورهای مورد تأکید فرمانده معظم کل قوا عنوان کرد و گفت: روند تغییر دکترین جمهوری اسلامی ایران از رویکرد صرفاً تدافعی به سمت رویکرد تهاجمی از گذشته آغاز شده و در جنگ اخیر نیز نمود عملی پیدا کرده است.وی افزود: نیروهای مسلح با بهره‌گیری از تاکتیک‌های جدید و توسعه فناوری‌های نظامی تلاش کرده‌اند توان پاسخ‌گویی به تهدیدات را متناسب با شرایط جدید افزایش دهند و این روند در آینده نیز ادامه خواهد یافت.

سخنگوی ارتش با اشاره به اقدامات انجام‌شده در دوره آتش‌بس اظهار داشت: در این مدت، بخشی از تسلیحات نوسازی و تجهیزات جدید به سازمان رزم افزوده شده و فناوری‌ها و تاکتیک‌های تازه‌ای نیز مورد استفاده قرار گرفته است و مجموع این اقدامات موجب شده آمادگی رزمی ارتش و سایر نیروهای مسلح نسبت به آغاز جنگ ۴۰روزه افزایش یابد.

وی همچنین تقویت بنیه معنوی و روحیه جهادی را از مؤلفه‌های مهم قدرت نیروهای مسلح دانست و گفت: انگیزه دفاع از کشور، در کنار تجهیزات و توانایی‌های عملیاتی، نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ آمادگی رزمی دارد.

امیر سرتیپ اکرمی‌نیا با قدردانی از حضور مردم در اجتماعات شبانه در حمایت از نیروهای مسلح، گفت: استمرار این اجتماعات که به دویست‌وچهل‌وچهارمین شب نزدیک شده است، موجب افزایش انگیزه، روحیه و احساس مسئولیت نیروهای مسلح در برابر ملت شده است.سخنگوی ارتش همچنین از حمایت‌های دولت و وزارت دفاع در تأمین تجهیزات، منابع مالی و سایر نیازهای پشتیبانی نیروهای مسلح قدردانی کرد و این پشتیبانی را از عوامل مؤثر در حفظ و ارتقای آمادگی عملیاتی دانست.امیر سرتیپ اکرمی‌نیا در پاسخ به پرسشی درباره سازوکار هماهنگی ارتش، سپاه و سایر نیروهای مسلح در صورت وقوع تهدیدات هم‌زمان در چند جبهه، تصریح کرد: هماهنگی عملیاتی و اجرای عملیات مشترک همواره در دستور کار نیروهای مسلح قرار داشته و این هماهنگی در جریان جنگ اخیر نیز برقرار بوده است.وی با بیان اینکه سطح هماهنگی نیروهای مسلح پس از جنگ بیش از پیش تقویت شده است، خاطرنشان کرد: برای مقابله با تهدیدات احتمالی از جبهه‌های مختلف، طرح‌های عملیاتی پیش‌بینی و به یگان‌ها ابلاغ شده و نیروهای مستقر در مرزهای کشور از آمادگی لازم برخوردارند.

سخنگوی ارتش در تشریح بخشی از تجربیات جنگ اخیر گفت: دشمن با تجهیز گروه‌های ضدانقلاب و تجزیه‌طلب مستقر در اقلیم کردستان عراق به دنبال ایجاد جبهه زمینی از مرزهای غربی کشور بود، اما استقرار یگان‌های نیروهای مسلح و اجرای عملیات پیش‌دستانه علیه مواضع این گروه‌ها، مانع تحقق اهداف آنان شد.

مخالفت مجلس با واردات خودرو

نشست کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی روز یکشنبه ۱۰ آبان ۱۴۰۵ به ریاست روح الله عباسپور نایب رئیس کمیسیون و با حضور اعضای کمیسیون اعم از علیرضا سلیمی، رضا تقی پور انوری، سیداحسان قاضی‌زاده هاشمی، فرهاد طهماسبی، اردوان اکبرپور، عزت الله حبیب‌زاده، بهنام رضوانی، شهباز حسن پور بیگلری و زینب قیصری و مسئولان مربوطه در دولت و بخش خصوصی به منظور بررسی لایحه الحاق تبصره (۳) به ماده (۴) قانون ساماندهی صنعت خودرو برای تعیین شروط جدید دولت برای واردات خودرو برگزار شد .

در ابتدای این نشست روح‌الله عباسپور نایب رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس که ریاست این نشست را بر عهده داشت، گفت: هم اکنون بحث کیفیت و قیمت تمام شده خودرو هم برای دولت، هم مجلس و هم آحاد مردم جدی بوده و سال‌هاست دغدغه مردم ارتقای کیفیت و تعدیل قیمت تمام شده خودروها است.

نماینده مردم بوئین زهرا و آوج در مجلس شورای اسلامی، ادامه داد: یکی از راهکارهایی که در این زمینه مطرح بوده واردات خودرو است که مجلس اهتمام جدی بر اجرای آن داشته است.

وی یادآور شد: مجلس واردات خودرو را هم در قانون ساماندهی صنعت خودرو و هم بودجه سنواتی مورد توجه قرار داده است با این هدف که خودروسازان داخلی از بازار انحصاری خارج شوند و با رقابت با خودروسازان بزرگ جهانی نسبت به ارتقای کیفیت و تعدیل قیمت تولیداتشان اقدام کنند.

نایب رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، یادآور شد: اصلاحیه قانون ساماندهی صنعت خودرو در زمان دولت شهید آیت الله رئیسی نیز از سوی آقای علی آبادی وزیر صمت وقت به مجلس ارسال شد سپس مراعات ماند و دولت چهاردهم مجدد آن را احیا کرده و در قالب این لایحه به مجلس ارسال کرده است.

در ادامه سایر اعضای کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی نیز در رابطه با لایحه مذکور اعلام نظر کردند کما اینکه علیرضا سلیمی عضو هیات رئیسه مجلس شورای اسلامی در قالب اخطار، گفت: اولاً این الحاقیه با متن ماده (۴) قانون ساماندهی صنعت خودرو تناقض دارد چراکه به تغییر اشاره کرده است اما دولت نمی‌تواند قانون را تغییر دهد، از سوی دیگر در بند ۹ اصل ۱۱۰ سیاست‌های کلی قانونگذاری بر ثبات قوانین اشاره دارد بنابراین قانون ساماندهی صنعت خودرو که در سال ۱۴۰۱ برای مدت ۵ سال تصویب شد باید حتما این بازه زمانی به پایان برسد تا بتوان قانونگذاری جدید داشت.

نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس در مجلس شورای اسلامی، تصریح کرد: در تبصره (۳) که برای الحاق به ماده (۴) قانون ساماندهی صنعت خودرو پیشنهاد شده است نیز یک آشفتگی در صدر و ذیل آن مشاهده می‌شود.

سلیمی یادآور شد: توسعه فناوری نوین بدون تامین خدمات پس از فروش و انتقال فناوری نیز معنایی ندارد بنابراین با توجه به این ایرادات حقوقی باید لایحه به دولت ارجاع داده شود چراکه در صحن قابل طرح نیست.

سیداحسان قاضی‌زاده هاشمی نیز، گفت: ما می‌توانیم در قالب اصلاحیه، خلأهای قانون ساماندهی صنعت خودرو را رفع کنیم اما یک نکته‌ای هم که وجود دارد مربوط به منبع پول جدیدی است که با آیین نامه‌های ذیل این لایحه برای صندوق توسعه صنایع پیشرفته ایجاد شده است.

نماینده مردم سرخس، فریمان و بخش‌های احمدآباد و رضویه در مجلس شورای اسلامی، یادآور شد: اصل کار دولت در این لایحه تامین منابع مالی برای این صندوق است و آیین نامه‌های ذیل آن نمی‌تواند نافی بحث صندوق باشد ضمن اینکه ما در کمیسیون راهبری که می‌توانیم در این حوزه داشته باشیم این است که لایحه را مستمسک قرار داده و سایر ایرادات قانون ساماندهی صنعت خودرو را در این قالب اصلاح کنیم.

رضا تقی‌پور انوری دیگر عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی نیز افزود: متاسفانه روح این پیشنهاد، ایجاد درآمد جدید برای دولت است ضمن اینکه در نشست هفته گذشته به اقدام نادرست دولت که باعث افزایش قیمت خودرو می‌شد نیز اشاره کردیم چرا که در شرایط جنگی یک هزینه اضافی را به مصرف کننده تحمیل می‌کرد.

نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس در مجلس شورای اسلامی، تصریح کرد: بی تردید با این گونه اقدامات تنها در زمین دشمن بازی شده و خودرو گران می‌شود بنابراین این لایحه قابل طرح نیست. وی یادآور شد: البته باید نحوه هزینه کردها توسط صندوق توسعه صنایع پیشرفته نیز شفاف شود و به این مهم اشاره کنند که آیا خودروها دارای صنایع پیشرفته هستند؟

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، تاکید کرد: متاسفانه ما دچار ضعف مفرط در حکمرانی تولید خودرو هستیم چراکه تصمیمات کنونی باعث شده قیمت خودروها سر به فلک بگذارد ضمن اینکه هیچ پژوهشی نیز در جهت ارتقای کیفیت خودروها انجام نمی شود.

لازم به ذکر است در ماده (۴) قانون ساماندهی صنعت خودرو که در تاریخ ۲۱ اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۱ به تصویب رسیده است به این موارد اشاره دارد:

پیام روشن تهران به واشنگتن

اظهارات اخیر سرلشکر محسن رضایی، دبیر شورای عالی امنیت ملی، درباره آینده مذاکرات، جایگاه راهبردی تنگه هرمز، حقوق هسته‌ای و احتمال تغییر دکترین هسته‌ای در صورت آغاز مجدد جنگ، در کنار پیام صریح سرلشکر علی عبداللهی، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، درباره رصد تحرکات دشمن و آمادگی برای پاسخ فوری، تصویری از راهبرد جمهوری اسلامی ایران در مرحله کنونی ارائه می‌دهد؛ راهبردی که بر حفظ ابتکار عمل، تقویت بازدارندگی، جلوگیری از تکرار محاسبات اشتباه دشمن و مشارکت فعال ایران در تعیین ترتیبات امنیتی منطقه استوار است.

بازدارندگی فعال؛ دشمن نباید زمان و شکل پاسخ ایران را تعیین کند

پیام سرلشکر علی عبداللهی درباره رصد مستمر تحرکات دشمن و به‌روزرسانی بانک اهداف، در کنار تأکید بر اینکه نیروهای مسلح برای پاسخ به اقدام خصمانه منتظر آغاز عملیات دشمن نخواهند ماند، حامل یک پیام نظامی مهم است: جمهوری اسلامی ایران قصد ندارد امنیت خود را صرفاً به واکنش پس از وقوع تهدید محدود کند.

در منطق بازدارندگی، توانایی شناسایی تهدید، آمادگی عملیاتی و برخورداری از گزینه‌های متناسب برای پاسخ، به‌اندازه قدرت آتش اهمیت دارد. دشمن زمانی می‌تواند به حمله غافلگیرانه امیدوار باشد که تصور کند طرف مقابل از تحرکات او بی‌اطلاع است یا برای تصمیم‌گیری و واکنش به زمان زیادی نیاز دارد. تأکید رئیس ستاد کل نیروهای مسلح بر رصد اطلاعاتی و آمادگی برای پاسخ، مستقیماً چنین محاسبه‌ای را هدف قرار می‌دهد.

البته عبارت «منتظر اقدام دشمن نمی‌مانیم» را نباید به معنای اعلام قطعی حمله پیش‌دستانه در هر شرایطی تلقی کرد. در متن پیام، احراز نشانه‌های اقدام خصمانه، مبنای تصمیم‌گیری معرفی شده است. اهمیت این موضع در آن است که تهران می‌خواهد طرف مقابل بداند هرگونه اقدام نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران می‌تواند با واکنشی سریع و متناسب با ارزیابی فرماندهان از ماهیت و ابعاد تهدید مواجه شود.

تأکید بر اینکه پاسخ ایران محدود به جغرافیای خاصی نخواهد بود نیز بخشی از همین پیام بازدارنده است؛ پیامی که می‌کوشد هزینه‌های احتمالی هرگونه ماجراجویی نظامی را از محدوده یک درگیری محدود فراتر ببرد و مانع شکل‌گیری این تصور شود که می‌توان بدون مواجهه با پیامدهای گسترده، علیه ایران اقدام کرد.

تنگه هرمز و حقوق هسته‌ای، موضوع معامله سیاسی نیست

اظهارات سرلشکر محسن رضایی در گفت‌وگوی ویژه خبری، وجه سیاسی و راهبردی همین رویکرد را تکمیل می‌کند. تأکید او بر غیرقابل‌مذاکره بودن حقوق هسته‌ای و جایگاه تنگه هرمز، نشان می‌دهد که از نگاه تهران، هرگونه ترتیبات سیاسی آینده باید بر به‌رسمیت‌شناختن منافع و حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران استوار باشد.

تنگه هرمز صرفاً یک گذرگاه دریایی نیست؛ این آبراه در معادلات انرژی جهان و امنیت تجارت بین‌المللی جایگاهی تعیین‌کننده دارد. از همین رو، تحولات مرتبط با آن می‌تواند فراتر از محیط پیرامونی ایران، بر محاسبات قدرت‌های جهانی و اقتصاد بین‌المللی تأثیر بگذارد.

در چنین شرایطی، سخنان سرلشکر رضایی را می‌توان تلاشی برای تأکید بر این نکته دانست که امنیت منطقه و ثبات مسیرهای حیاتی تجارت جهانی را نمی‌توان جدا از نقش و منافع ایران تعریف کرد. با این حال، اهمیت راهبردی تنگه هرمز با هرگونه تصمیم مشخص درباره وضعیت عملیاتی آن یکسان نیست؛ موضع اعلام‌شده درباره مذاکره‌ناپذیری حقوق ایران، به‌خودی‌خود به معنای تعیین جزئیات یک سیاست اجرایی جدید نیست.

در حوزه هسته‌ای نیز سرلشکر رضایی تصریح کرد که تاکنون تصمیم جدیدی درباره تغییر دکترین هسته‌ای کشور اتخاذ نشده است، اما در صورت آغاز مجدد جنگ ممکن است این موضوع مورد بحث قرار گیرد.

این تفکیک اهمیت زیادی دارد. از یک سو، تهران بر تداوم موضع رسمی خود درباره وضعیت کنونی تأکید می‌کند و از سوی دیگر، نسبت به پیامدهای امنیتی تداوم تهدید و حمله به تأسیسات هسته‌ای هشدار می‌دهد. پیام سیاسی این اظهارات آن است که نمی‌توان انتظار داشت افزایش فشار نظامی و آسیب‌زدن به زیرساخت‌های ایران، بدون تأثیر بر محاسبات امنیتی کشور باقی بماند.

بنابراین، سخنان سرلشکر رضایی را باید بیش از آنکه اعلام تغییر قطعی دکترین هسته‌ای دانست، هشداری درباره پیامدهای راهبردی تداوم تقابل ارزیابی کرد.

نامه ونس و مذاکرات؛ دیپلماسی در سایه آمادگی دفاعی

اشاره سرلشکر رضایی به اینکه هنوز پاسخی به نامه جی‌دی ونس نداده است، بخش دیگری از معادله کنونی را روشن می‌کند. بر اساس اظهارات او، تهران در شرایطی قرار دارد که هم مسیر دیپلماسی را دنبال می‌کند و هم بر ضرورت حفظ آمادگی دفاعی تأکید دارد.

در چنین فضایی، صرف وجود ارتباطات سیاسی یا تبادل پیام به معنای نزدیک‌شدن قطعی به توافق نیست. نتیجه مذاکرات به محتوای پیشنهادها، میزان توجه به مطالبات ایران و وجود تضمین‌های معتبر برای جلوگیری از تکرار اقدامات خصمانه بستگی دارد.

از منظر راهبردی، پیوند میان دیپلماسی و بازدارندگی زمانی معنا پیدا می‌کند که هیچ‌یک جایگزین دیگری نشود. آمادگی نظامی می‌تواند هزینه تهدید را افزایش دهد و فضای لازم برای پیگیری مطالبات سیاسی را فراهم کند؛ در مقابل، دیپلماسی نیز می‌تواند از تبدیل تنش به درگیری گسترده جلوگیری کند.

پیام مشترک اظهارات سرلشکر رضایی و سرلشکر عبداللهی این است که تهران قصد ندارد تصمیم‌های سیاسی خود را جدا از ارزیابی تهدیدهای امنیتی اتخاذ کند. در عین حال، از متن این اظهارات نمی‌توان نتیجه گرفت که مسیر دیپلماسی بسته شده یا تصمیم قطعی برای ورود به مرحله تازه‌ای از تقابل اتخاذ شده است.

نظم امنیتی منطقه؛ بدون ایران، ترتیبات پایدار شکل نمی‌گیرد

یکی از محورهای مهم سخنان دبیر شورای عالی امنیت ملی، تأکید بر خروج نیروهای خارجی و واگذاری مسئولیت امنیت منطقه به کشورهای منطقه بود. رضایی همچنین نشست چهارجانبه ایران، پاکستان، ترکیه و عربستان در تهران را زمینه‌ای برای گفت‌وگو درباره ترتیبات امنیتی آینده دانست.

این رویکرد بر یک واقعیت ژئوپلیتیکی تکیه دارد: امنیت غرب آسیا با مجموعه‌ای از منافع متداخل، رقابت‌های منطقه‌ای، مسیرهای انرژی و نگرانی‌های مشترک گره خورده است. از این منظر، هر طرحی که بخواهد بدون مشارکت قدرت‌های مؤثر منطقه‌ای اجرا شود، با محدودیت‌های جدی روبه‌رو خواهد بود.

تأکید تهران بر نقش محوری ایران نیز در همین چارچوب قابل تحلیل است. جمهوری اسلامی ایران به دنبال آن است که جایگاه خود را از یک بازیگر تأثیرگذار در معادلات امنیتی، به یکی از طرف‌های اصلی در طراحی سازوکارهای آینده منطقه تبدیل کند.

البته تبدیل این ایده به یک ترتیبات امنیتی پایدار، به توافق عملی

کشورهای منطقه، مدیریت اختلافات دوجانبه و تعریف سازوکارهای مشخص برای همکاری نیاز دارد. برگزاری نشست چهارجانبه می‌تواند گامی در مسیر گفت‌وگو باشد، اما به‌تنهایی به معنای شکل‌گیری یک نظام امنیتی جدید نیست.

انسجام داخلی؛ حلقه مکمل قدرت نظامی

سرلشکر رضایی در بخش دیگری از سخنان خود، بر ضرورت پرهیز از دوقطبی‌سازی و حفظ انسجام میان مسئولان تأکید کرد و وحدت ملی را هم‌سنگ توان موشکی دانست. این بخش از اظهارات او نشان می‌دهد که در نگاه تصمیم‌گیران جمهوری اسلامی ایران، قدرت ملی صرفاً به توانمندی‌های نظامی محدود نمی‌شود.

تجربه بحران‌های امنیتی نشان می‌دهد که توان دفاعی، ظرفیت اقتصادی، اعتماد عمومی و هماهنگی میان نهادهای تصمیم‌گیر، عناصر مرتبط با یکدیگرند. تضعیف هر یک از این مؤلفه‌ها می‌تواند بر سایر بخش‌ها نیز اثر بگذارد.از همین رو، تأکید بر معیشت مردم، تقویت حقوق و دستمزد و اجرای سیاست‌های حمایتی در کنار موضوعات نظامی و دیپلماتیک، اهمیت ویژه‌ای دارد. پایداری اجتماعی و اقتصادی می‌تواند توان کشور برای مدیریت فشارهای خارجی را تقویت کند؛ البته تحقق این هدف به اجرای مؤثر وعده‌ها و مشاهده نتایج ملموس در زندگی مردم وابسته است.

تثبیت بازدارندگی و حفظ ابتکار عمل

مجموع پیام سرلشکر عبداللهی و اظهارات سرلشکر رضایی را می‌توان در سه محور خلاصه کرد: آمادگی نیروهای مسلح برای مقابله با تهدید، تأکید بر حفظ حقوق و منافع راهبردی ایران و تلاش برای نقش‌آفرینی مؤثرتر در نظم امنیتی منطقه.

وجه مشترک این دو موضع آن است که جمهوری اسلامی ایران می‌خواهد محاسبات طرف مقابل را از این تصور دور کند که فشار نظامی می‌تواند به امتیازگیری سیاسی بدون هزینه منجر شود. در عین حال، تأکید بر ادامه بررسی مسائل دیپلماتیک و گفت‌وگوهای منطقه‌ای نشان می‌دهد که معادله پیش رو صرفاً نظامی نیست.

در نهایت، میزان موفقیت این راهبرد به توانایی ایران در حفظ آمادگی دفاعی، مدیریت هوشمندانه تنش‌ها، بهره‌گیری از ظرفیت دیپلماسی منطقه‌ای و تقویت انسجام داخلی بستگی دارد. پیام تهران روشن است: امنیت ایران و ترتیبات آینده منطقه را نمی‌توان با نادیده‌گرفتن جایگاه جمهوری اسلامی تعریف کرد؛ اما تثبیت این جایگاه، علاوه بر قدرت بازدارندگی، به تصمیم‌گیری سنجیده و تبدیل ظرفیت‌های راهبردی به دستاوردهای پایدار سیاسی و اقتصادی نیز نیاز دارد.

تحول فرهنگی مساجد با گزارش‌نویسی و همایش محقق نمی‌شود

اختتامیه سومین روز گردهمایی ستادی و استانی مدیران کانون های فرهنگی هنری مساجد پیش از ظهر امروز(دهم آبان ماه) در مجتمع آدینه برگزار شد.

حجت‌الاسلام علی ملانوری، رئیس ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور، در این نشست، با اشاره به ضرورت تقویت تعاملات بین‌بخشی اظهار کرد: ساختار سیاست‌گذاری و حاکمیت کشور به‌گونه‌ای است که مدیران کانون‌های مساجد باید بیش از گذشته با حوزه‌های مختلف دولت و حاکمیت، نمایندگان ولی فقیه در استان‌ها و ائمه جمعه شهرستان‌ها ارتباط و تعامل داشته باشند.

وی با تأکید بر لزوم پیگیری مصوبات و تکالیف جلسات افزود: نشست‌های مدیران باید با صورت‌جلسه‌ای شفاف، دقیق و اجرایی همراه باشد تا مسئولیت‌ها و مأموریت‌های هر یک از افراد مشخص شود و زمینه پیگیری مستمر مصوبات فراهم آید.

ارتباط با ائمه جمعه، ضرورتی برای تقویت شبکه مسجد

رئیس ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور با اشاره به ظرفیت ائمه جمعه در حمایت از فعالیت‌های مسجدی تصریح کرد: مدیران استانی باید از برقراری ارتباط با ائمه جمعه پرهیز نکنند و با استفاده از تجربه‌های موفق، زمینه تعامل و همکاری مستمر را فراهم آورند.

حجت الاسلام ملانوری با اشاره به تجربه استان تهران در برگزاری نشست‌های مشترک با ائمه جمعه شهرستان‌ها گفت: می‌توان با برنامه‌ریزی مناسب، گردهمایی‌هایی در سطح استان برگزار کرد و در این نشست‌ها، ظرفیت‌ها، مسائل و نیازهای کانون‌های فرهنگی هنری مساجد را به‌صورت شفاف و مبسوط مطرح کرد.

وی افزود: عضویت مدیران در شورای فرهنگ عمومی و قرارگاه استانی مسجد باید به حضوری فعال و مؤثر در برنامه‌ها و فعالیت‌های این مجموعه‌ها منجر شود، چراکه این ارتباطات می‌تواند زمینه حمایت بیشتر از کانون‌ها و تقویت فعالیت‌های فرهنگی در سطح شهرستان‌ها را فراهم کند .

کانون مسجد، عرصه اصلی تحقق فعالیت‌های فرهنگی

رئیس ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور با تأکید بر ضرورت بازنگری در رویکردهای مدیریتی گفت: مسجد، پیش از شکل‌گیری ساختارهای اداری و مجموعه‌های فرهنگی، همواره محل حضور مردم، فعالیت‌های قرآنی و تربیت نسل‌های مختلف بوده است. بنابراین، ما باید خود را خدمتگزار مسجد و فعالان فرهنگی آن بدانیم.

وی با بیان اینکه کانون‌های فرهنگی هنری مساجد عرصه اصلی فعالیت‌های فرهنگی در این مجموعه‌ها هستند، افزود: یکی از خطاهای راهبردی آن است که ستاد و مجموعه‌های مدیریتی، خود را صرفاً درگیر فعالیت‌های اداری و ساختمان‌محور کنند و از میدان اصلی خدمت، یعنی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد، فاصله بگیرند.

مشاور وزیر فرهنگ تصریح کرد: هدف ما نباید صرفاً برگزاری همایش، تولید گزارش یا اجرای رویدادهای مقطعی باشد، بلکه باید به دنبال ایجاد تحول محسوس در فعالیت‌های فرهنگی مساجد باشیم. مدیران ستادی و استانی باید با نگاه یک فعال فرهنگی مسجد، ظرفیت‌های موجود را شناسایی و برای تقویت آنها برنامه‌ریزی کنند.

وی با اشاره به ضرورت حمایت از کانون‌ها در شهرستان‌ها خاطرنشان کرد: مدیران باید به دنبال شناسایی کانون‌های فعال، توانمند و مستعد باشند و زمینه حمایت از آنها را با بهره‌گیری از ظرفیت ائمه جمعه، خیرین و دستگاه‌های مختلف فراهم کنند.

حجت الاسلام ملانوری با اشاره به اهمیت تأمین منابع و توسعه مشارکت‌های مردمی گفت: ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد در حوزه جذب منابع و حمایت‌های ملی اقدامات متعددی انجام داده است، اما با توجه به گستردگی فعالیت‌ها و نیازهای کانون‌ها، ضروری است مدیران استانی نیز این موضوع را به‌صورت جدی دنبال کنند .

رئیس ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور افزود: با وجود رشد اعتبارات و پیگیری‌های ستاد، حجم نیازها و هزینه‌های فعالیت‌های فرهنگی به‌گونه‌ای است که باید ظرفیت‌های جدیدی برای پشتیبانی از کانون‌ها ایجاد شود.

وی با اشاره به ارائه طرح‌های حمایتی در قرارگاه ملی مسجد گفت: تلاش شده است بخشی از اعتبارات از طریق ارکان و دستگاه‌های مرتبط در اختیار فعالیت‌های مسجدی قرار گیرد اما اصل میدان‌داری و جذب مشارکت‌ها بر عهده مدیران استانی و فعالان فرهنگی مساجد است.

خیرین و واقفان، ظرفیت مغفول حمایت از مسجد

وی با تأکید بر ضرورت ارتباط مستمر با خیرین و واقفان بیان کرد: خیرین در ساخت مساجد، تأمین تجهیزات، تهیه سیستم‌های صوتی و فراهم‌کردن امکانات اولیه مسجد مشارکت می‌کنند، اما باید این ظرفیت را به حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری کانون‌ها نیز گسترش دهیم.

وی ادامه داد: مدیران استانی باید ارتباط با خیرین را به یک برنامه مستمر تبدیل کنند و با تبیین نیازهای کانون‌ها، زمینه مشارکت آنان در تجهیز و پشتیبانی از فعالیت‌های فرهنگی، قرآنی و تربیتی را فراهم آورند.

پیگیری تشکیل مجموعه‌ای برای ساماندهی ارتباط با خیرین در سطح ستاد خبر داد و گفت: همان‌گونه که در حوزه مدرسه‌سازی و سایر فعالیت‌های عام‌المنفعه، سازوکارهای مشخصی برای جذب مشارکت‌های مردمی وجود دارد، باید در حوزه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی مساجد نیز چنین ظرفیت‌هایی ایجاد شود.

حجت الاسلام ملانوری در ادامه، خبرگزاری شبستان را یکی از سرمایه‌های مهم شبکه کانون‌های فرهنگی هنری مساجد دانست و بر ضرورت تقویت ارتباط این رسانه با فعالان مسجدی در استان‌ها تأکید کرد.

وی با اشاره به اهمیت تریبت خبرنگاران افتخاری از میان اعضای کانون‌ها گفت: ظرفیت رسانه‌ای کانون‌ها باید به‌گونه‌ای تقویت شود که اخبار، فعالیت‌ها و تجربه‌های موفق مساجد در سطح شهرستان‌ها و استان‌ها به‌صورت گسترده منعکس شود.

وی با بیان اینکه تجربه‌های گذشته همواره قابل تکرار نیستند، افزود: برخی الگوها در گذر زمان کارآمدی خود را از دست می‌دهند و مدیران باید متناسب با شرایط جدید، رویکردها و برنامه‌های خود را بازنگری کنند.

رئیس ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور در ادامه از طراحی سامانه‌ای برای ارزیابی عملکرد خبر داد و گفت: با راه‌اندازی این سامانه، امکان بررسی مستمر فعالیت‌ها و عملکرد مدیران فراهم می‌شود و شاخص‌های ارزیابی نیز با شفافیت بیشتری در اختیار مجموعه قرار خواهد گرفت.

دهه کرامت و اربعین، دو رویداد نیازمند برنامه‌ریزی مستمر

وی در ادامه با اشاره به دو رویداد مهم دهه کرامت و اربعین گفت: این دو مناسبت، ظرفیت گسترده‌ای برای حضور و نقش‌آفرینی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد دارند و نباید فعالیت‌های مرتبط با آنها صرفاً به چند روز پیش و پس از برگزاری محدود شود.

«سمفونی ریشه ها»

وین میزبان دومین دیدار و هم‌اندیشی فرهیختگان و نخبگان ایرانی مقیم اتریش شد. رویدادی که با سخنرانی نماینده فرهنگی ایران و حضور حجت الاسلام محمدمهدی ایمانی‌پور، رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، به بررسی چالش‌ها، ظرفیت‌ها و پیوندهای فرهنگی ایرانیان خارج از کشور پرداخت.

دومین نشست از سلسله برنامه‌های «هم اندیشی ایرانیان نخبه مقیم اتریش» با هدف گفتگو، تبادل نظر و تحکیم پیوندهای میان نخبگان، فرهیختگان و ایرانیان مقیم اتریش با سرزمین مادری در محل رایزنی فرهنگی ایران (خانه حکمت ایرانیان، وین) برگزار شد.

این مراسم با خیرمقدم و سخنان رضا غلامی، استاد دانشگاه و رایزن فرهنگی ایران در اتریش، آغاز شد. وی با تأکید بر نقش بنیادین مردم و نخبگان در پیشرفت کشور، اظهار داشت: هیچ عاملی به‌اندازه همراهی حداکثری مردم قدرت‌آفرین نیست. دستیابی به پیشرفتی جهشی، مستلزم آن است که نه‌تنها احساس تعلق به ایران را در جامعه گسترش دهیم، بلکه با به‌رسمیت‌شناختن تفاوت‌ها و تنوع و تکثر موجود در جامعه و نگاهی مثبت به این گوناگونی، زمینه مشارکت حداکثری مردم و تولید قدرت را در مسیری فراگیر، سازمان‌یافته و نظام‌مند فراهم کنیم.

غلامی در ادامه، با اشاره به ظرفیت‌های ارزشمند ایرانیان خارج از کشور و تخصص‌های متنوع و گاه ممتاز آنان، افزود: ایرانیان خارج از کشور می‌توانند سهمی مهم در شکل‌گیری و گسترش این مشارکت ایفا کنند. مشارکت فرهنگی یکی از عرصه‌های مهم این حضور است و انجمن‌های فرهنگی تأسیس‌شده به همت ایرانیان در اتریش و دیگر کشورهای اروپایی، از جمله بسترهایی هستند که می‌توانند این ظرفیت را به فرصتی مؤثر برای تعامل، هم‌افزایی و خدمت به فرهنگ ایران تبدیل کنند. این انجمن‌ها با برخورداری از حمایت‌های فرهنگی دولت‌ها و مشارکت خیرین نیز می‌توانند دامنه فعالیت‌های خود را گسترش دهند و در تقویت پیوندهای فرهنگی ایرانیان با سرزمین مادری و جوامع میزبان نقشی مؤثرتر ایفا کنند.

در ادامه این نشست، حجت الاسلام دکتر محمدمهدی ایمانی‌پور، رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی نیز با ابراز خرسندی از حضور در جمع ایرانیان مقیم اتریش، همدلی و دغدغه مشترک حاضران برای کمک به کشور را امیدبخش دانست و بر ضرورت تقویت همبستگی و همکاری میان ایرانیان خارج از کشور تأکید کرد.

وی با اشاره به ظرفیت‌های علمی، فرهنگی و انسانی ایران، یکی از موانع بهره‌گیری از این توانمندی‌ها را کم‌رنگ بودن خودباوری در میان برخی ایرانیان دانست و اظهار داشت: پیشرفت‌های علمی کشور، دستاوردهای جوانان و موفقیت‌های آنان در رقابت‌های بین‌المللی، شایسته معرفی گسترده‌تر در عرصه جهانی است.

به گفته وی، ایرانیان خارج از کشور می‌توانند با شناخت دقیق‌تر ظرفیت‌های ایران و ارائه تصویری واقع‌بینانه و روشن از جامعه ایرانی، در تقویت شناخت و ارتباط دیگر ملت‌ها با ایران نقش‌آفرین باشند .

رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی با اشاره به تجربه مهاجرت، تأکید کرد: حضور ایرانیان در کشورهای دیگر، در کنار چالش‌های خود، می‌تواند فرصت‌هایی ارزشمند برای کشور فراهم آورد. انتقال دانش و تجربه، کمک به توسعه اقتصادی، گسترش ارتباطات بین‌المللی و معرفی فرهنگ و تمدن ایران، از جمله ظرفیت‌هایی است که می‌توان از این فرصت بهره گرفت.

وی همچنین بر اهمیت حفظ هویت ایرانی در کنار تعامل سازنده با جوامع میزبان تأکید کرد و گفت: نقش رفتار، منش و شخصیت ایرانیان را در معرفی چهره‌ای مثبت از فرهنگ و تمدن ایران مهم دانست .

ایمانی‌پور، زبان فارسی را یکی از مهم‌ترین پیوندهای هویتی ایرانیان برشمرد و بر ضرورت حمایت از آموزش و گسترش آن در خارج از کشور تأکید کرد.

وی همچنین حمایت از هنرمندان ایرانی، برگزاری نمایشگاه‌های مشترک، معرفی هنر معاصر در کنار میراث هنری گذشته و بهره‌گیری از تجربه‌های موفق سایر کشورها را از راهکارهای مؤثر برای توسعه فعالیت‌های فرهنگی دانست.

چرا علم و فناوری برخلاف تصور رایج، خنثی نیستند؟

بیانات مقام معظم رهبری(مدظله العالی) در تاریخ ۴ آبان ۱۴۰۵، ناظر بر این حقیقت است که «خلاقیت و نوآوری» نقطه عطف خیزش علمی به شمار می‌رود. این امر با میدان‌دادن به تخیل سازنده، شجاعت علمی در ابداع راه‌های نرفته و ارتقای اعتمادبه‌نفس ملی و فردی تحقق می‌یابد. با مداقه در این گزاره، می‌توان دریافت که خلاقیت علمی دارای مراتب گوناگونی است؛ امری که واکاوی آن در بستر تاریخ علم نشان می‌دهد یکی از مراتب بنیادین نوآوری، همانا تحول در سطح «پارادایم» یا چارچوب مفهومی کلان است. چنین رویکردی پارادایم علمی را به مثابه افق فکری و پس‌زمینه متافیزیکی دانش می‌نگرد و بر این نکته صحه می‌گذارد که علم تجربی و فناوری، برخلاف انگاره پوزیتیویستی، ذاتاً نمی‌توانند از پیش‌فرض‌های متافیزیکی، الهیاتی و ارزشی تهی و خنثی تلقی شوند.

در سنت فلسفی آلمان، پیدایش علم تجربی فقط به معنای گردآوری تدریجی داده‌ها نیست؛ بلکه مرحله‌ای مهم در شکل‌گیری خودآگاهی انسان مدرن است. در فلسفه یونان باستان و فلسفه مدرسی قرون وسطی ـــ که اندیشه یونانی را با الهیات مسیحی پیوند می‌داد ـــ هستی دارای نظمی عقلانی و غایی دانسته می‌شد. در این دیدگاه، ذهن انسان بیشتر دریافت‌کننده و بازتاب‌دهنده این نظم بود. اما با پیدایش علم مدرن، فهم هستی دگرگون شد به‌جای آن‌که نظم طبیعت مستقل از ذهن و دارای غایت فرض شود، طبیعت به‌صورت مجموعه‌ای از پدیدارها فهمیده شد که در برابر فاعل شناسا قرار دارند و از راه شناخت او صورت‌بندی می‌شوند. تاریخ و تحول علم بر این نکته تأکید می‌کند که تکوین علم تجربی بدون گسست بنیادین ناشی از نهضت پروتستانی مارتین لوتر ناممکن بود. لوتر با ردّ آمیختن فلسفه ارسطو با الهیات مسیحی ـــ به‌ویژه در نظام الهیاتی توماس آکویناس ـــ پیوند سنتی میان عقل طبیعی و حقیقت الهی را قطع کرد. در این دیدگاه، عقل بشری پس از هبوط دچار آسیبی بنیادین شده و دیگر قادر نیست از طریق استدلال‌های انتزاعی مابعدالطبیعی به شناخت ذات جهان یا اراده الهی دست یابد. این بی‌اعتمادی به توان عقل نظری، این باور را که می‌توان جهان را پیش از تجربه و با استدلال شناخت، درهم شکست و زمینه را برای روی‌آوری به تجربه فراهم کرد. ریشه‌های این دگرگونی را باید در جریان «نام‌گرایی» در اواخر قرون وسطی جستجو کرد. با تقدم‌بخشیدن به «اراده‌ی مطلق خداوند» بر «حکمت عقلی ثابت»، ساختار جهان دیگر بر اساس «سنخیت علّی» یعنی تناسب ضروری میان علت و معلول فهمیده نمی‌شد. جهان دیگر آینه‌ی قوانین عقل انسان نبود، بلکه پدیده‌ای سراسر امکانی و آفریده‌ی اراده‌ای آزاد به شمار می‌رفت که می‌توانست کاملاً به شکل دیگری تحقق یابد. از آنجا که در چنین جهانی هیچ ضرورت قیاسی و ازپیش‌تعیین‌شده‌ای وجود نداشت، عقل ناچار شد از برج عاج مابعدالطبیعه‌ی نظری پایین بیاید و برای شناخت نحوه‌ی کارکرد جهان، به تجربه‌گرایی و استقرا پناه ببرد. پیوند خوردن اراده‌گرایی الهیاتی با متافیزیک جدید، پیامدی به بار آورد که ماکس وبر آن را «افسون‌زدایی از جهان» می‌نامد. در این نگاه، طبیعت با از دست دادن غایات و قداست باطنی‌اش، از هرگونه معنای روحانی و ذاتی تهی شد. طبیعت دیگر موجودی زنده و دارای کرامت نبود، بلکه به ماده‌ای بی‌جان و کمّی تقلیل یافت؛ یعنی به ابژه‌ای در برابر سوژه بدل گشت که تنها کارکردش ایستادن در مقابل انسان و تن‌دادن به قوانین مکانیکی، روابط علّی جبری و فرمول‌بندی‌های ریاضی است.

ایمانوئل کانت در نقد عقل محض، مبانی هستی‌شناختی این گسست تاریخی را کامل کرد. او نشان داد که ذهن انسان در برابر اشیای خارجی منفعل نیست، بلکه خود قانون‌گذار و سازنده‌ی طبیعت ـــ به عنوان مجموعه پدیدارها ـــ است. اعتبار فیزیک نیوتنی از آن روست که این علم برآمده از ساختارهای پیشین ذهن مانند زمان و مکان و مقولات فاهمه مانند علیت است. بدین ترتیب، عقل دیگر در پی شناخت ذات اشیا نیست؛ بلکه به تعبیر مشهور کانت، مانند قاضی هوشمندی عمل می‌کند که طبیعت را پای میز محاکمه می‌کشاند و آن را وادار می‌کند تا به پرسش‌های ازپیش‌تعیین‌شده‌ی عقل پاسخ دهد. در چشم‌انداز فلسفه‌ی کانت و ایدئالیسم پساکانتی، روش تجربی صرفاً تماشای جهان نیست، بلکه نوعی بازجویی قانون‌مند است. آزمایش علمی عبارت است از تحمیل شرایطی ساختگی بر طبیعت تا پدیدارها وادار شوند روابط منظم خود را آشکار کنند. از این رو، علم تجربی ارزشی خنثی ندارد؛ ارزش بنیادی آن در گرونی‌پذیری»، «تکرارپذیری» و «کنترل کمّی» جهان است. عقلانیت علمی بر اساس انطباق متواضعانه با حقیقت شکل نگرفته، بلکه بر تسلط روش‌شناختی بر پدیدارها استوار شده است.

متفکرانی مانند هانس بلومنبرگ در کتاب مشروعیت عصر مدرن نشان می‌دهند که مفهوم مدرن پیشرفت و اراده به تسلط بر جهان، در واقع شکل دنیوی‌شده‌ی الهیات نجات مسیحی است. استقلال علم و فناوری، پاسخی بود به ناامنی وجودی برخاسته از نام‌گرایی؛ انسان که از نظام ضروری ارسطویی رانده شده بود، کوشید تا با ابزار علم و صنعت، اقتدار و مرکزیت ازدست‌رفته‌ی خود را در جهان بازسازی کند. بدین ترتیب، علم تجربی به تکلیفی تاریخی برای غلبه بر رنج، جبران پیامدهای هبوط و تثبیت اقتدار انسان در تسخیر منابع گیتی تبدیل شد و پیوندی ناگسستنی با اخلاق کار و منافع طبقاتی عصر جدید پیدا کرد.

ماکس هورکهایمر و تئودور آدورنو در مکتب فرانکفورت، این سیر تاریخی را نقد کردند و نشان دادند که عقل مدرن چگونه از عقل غایتمند یا عینی به عقل ابزاری فروکاسته شد. علمی که می‌خواست با تکیه بر تجربه و ریاضیات، انسان را از ترس‌های اساطیری آزاد کند، خود به ابزاری برای تسلط تبدیل شد؛ دانشی که حقیقت را به محاسبه‌پذیری و کارآمدی تقلیل داد. در این چارچوب نظری، علم تجربی و فناوری هرگز خنثی نیستند، بلکه حامل منطق سلطه‌اند؛ منطقی که در آن، مهار طبیعت بیرونی سرانجام به سرکوب طبیعت درونی انسان و استبداد اجتماعی می‌انجامد. مارتین هایدگر با تعمیق این تطور شناسی نشان داد که فناوری مدرن ابزاری خنثی در دست انسان نیست، بلکه سرانجام و شکل نهایی تاریخ مابعدالطبیعه‌ی غربی، یعنی فراموشی وجود است. هایدگر جوهر فناوری را «گشتل» به معنای چارچوب‌بندی یا گماشتگی می‌نامد؛ شیوه‌ای از آشکار شدن جهان که در آن همه‌ی موجودات ـــ از زمین و رودخانه گرفته تا اتم و خود انسان ـــ به عنوان منبع ذخیره برای مصرف، بهینه‌سازی و تولید انرژی احضار می‌شوند. از منظر هایدگر، فیزیک مدرن پیش‌درآمد تکنولوژی نیست، بلکه خود پاسخی نظری به این فرمان زمانه است که جهان را به منبعی قابل تسخیر بدل می‌کند.

در کنار خوانش استعلایی و پدیدارشناختی آلمان، سنت‌های انگلیسی و فرانسوی ابعاد دیگری از عدم بی‌طرفی علم و فناوری را در پیوند با عمل‌گرایی سیاسی و نهادینگی قدرت آشکار می‌سازند. در سنت آنگلوساکسون از فرانسیس بیکن تا تجربه‌گرایی و فایده‌باوری، علم تجربی نه کوششی برای تماشای حقیقت، بلکه پروژه‌ای صریحاً معطوف به حاکمیت بر طبیعت برای بهبود رفاه نوع بشر تعریف شد. در این سنت، فایده و کارایی مادی معیار سنجش صدق قرار گرفت و علم با روح سرمایه‌داری، حقوق مالکیت و استعمار پیوندی ساختاری پیدا کرد. در مقابل، در سنت فرانسوی، برخی جنبه‌های این بحث را می‌توان در مراحل گوناگون دنبال کرد از مکانیکی‌فهمیدن طبیعت نزد دکارت، تا تأکید اگوست کنت بر شناخت علمی قوانین و سامان‌دهی جامعه، و سرانجام تا تحلیل‌های تاریخی باشلار، کانگیلم و فوکو درباره شکل‌گیری دانش، نهادها و مناسبات قدرت. این متفکران دیدگاه واحدی نداشتند؛ پیوند دادن آثارشان به معنای ترسیم یک تطور تاریخی است، نه نسبت‌دادن نظریه‌ای مشترک به آنان. بدین‌ترتیب، چه در افق اصالت فایده‌ی انگلیسی- آمریکایی و چه در چشم‌انداز زیست‌قدرت فرانسوی، علم و فناوری هرگز ساحاتی خنثی نبوده‌اند، بلکه تجسد نهادی و هنجاری اراده به نظم‌بخشی و حکمرانی بر جهان مادی و انسانی به‌شمار می‌روند.

بدین‌سان، از چشم‌اندازی جامع، علم تجربی و فناوری حاصل شبکه‌ای درهم‌تنیده‌ی استعلایی، تاریخی و الهیاتی است. این منظومه را نمی‌توان به فرمول‌های خنثای جهان‌شمول یا ابزارهای بی‌طرف تقلیل داد؛ زیرا در هر معادله‌ی ریاضی، هر طراحی آزمایشگاهی و هر ابزار تکنولوژیک، ردپای تحول در فهم هستی نهفته است. طرد غایات ارسطویی، اراده‌گرایی نام‌گرایانه، انضباط پروتستانی، تحمیل مقولات استعلایی فاهمه بر پدیدارها و فروکاستن کیفیات جهان به کمیت مصرف‌پذیر. ادعای بی‌طرفی ارزشی، از منظر این سنت ها، صرفاً ایدئولوژی مشروعیت‌بخشی برای سوبژکتیویته‌ای است که خاستگاه‌های متافیزیکی و اراده‌اش به سلطه را پنهان می‌سازد. از این رو، آشکار می‌شود که نوآوری و خلاقیت علمی باید به ساحت پارادایم‌ها و پژوهش‌های بنیادین کشیده شود تا بتوانیم بر پایه افق‌های هستی‌شناختی و الهیاتی خود، کلان‌نظریه‌ها و نظریه‌های خرد را تولید کنیم؛ امری که با سیر تاریخی علم در جهان نیز سازگار است. بنابراین، حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها باید به این مهم توجهی جدی نشان دهند. قلم زدن و اندیشیدن درون پارادایم‌های حاکم کنونی شاید کشوری پیشرفته به ارمغان آورد، اما هرگز نمی‌تواند سخنی در ساحت تمدنی و مرجعیت علمی پدید آورد؛ چرا که چنین رویکردی، نهایت استعدادها و ظرفیت‌های خود را صرف تحکیم پارادایمی دیگر می‌کند که بنیادهای آن از بیخ‌وبن با بنیاد های ما متفاوت و گاه اثبات‌نشده است.

اقتصاد سعودی در بدترین شرایط

■ به نقل از المسیره، خبرگزاری آمریکایی بلومبرگ اعلام کرد که اقتصاد عربستان سعودی در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۶، با رشد منفی ۳.۸ درصدی، برای دومین فصل متوالی کوچک شد؛ اتفاقی که برای نخستین بار از سال ۲۰۲۳ رخ می‌دهد.
بر اساس گزارش بلومبرگ، اقتصاد سعودی در آستانه ثبت یکی از بدترین عملکردهای اقتصادی خود طی سال‌های اخیر قرار دارد.
بلومبرگ پیشتر هم در گزارشی با اشاره به پیامدهای سنگین تحولات و عملیات یمنی ها بر عربستان سعودی، اعلام کرد که این تحولات اقتصاد ریاض را به شدت تحت تأثیر قرار داده و یکی از مهم‌ترین جذابیت‌های این کشور برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، یعنی «ثبات و امنیت»، را از بین برده است.
کارشناسان اقتصادی و مقامات پیشین صندوق بین‌المللی پول تأکید کرده‌اند که تداوم این وضعیت، بخش‌های گردشگری، حمل‌ونقل و سرمایه‌گذاری خارجی را به شدت تهدید کرده و برنامه‌های ریاض برای تنوع‌بخشی به اقتصاد را با موانع جدی روبه‌رو ساخته است.
بلومبرگ همچنین فاش کرد که حتی افزایش درآمدهای نفتی عربستان نیز برای جبران خسارت‌های گسترده این جنگ بر بخش‌های غیرنفتی کافی نخواهد بود؛ به طوری که شاخص سهام بازار بورس سعودی در پی تداوم خسارت‌ها طی دو ماه گذشته، به مرز پایین‌ترین سطح خود از سال ۲۰۲۱ میلادی نزدیک شده است.

رویکرد جمهوری‌خواهان در روزهای آخر رقابت

■ نامزدهای جمهوری‌خواه در آستانه انتخابات میان‌دوره‌ای آمریکا، حملات شخصی و تحریک‌آمیز علیه رقبای خود را افزایش داده‌اند.
روزنامه نیویورک‌تایمز گزارش داد نامزدهای حزب جمهوری‌خواه در روزهای پایانی رقابت‌های انتخاباتی، حملات شخصی و ادعاهای کذب علیه رقبای خود را تشدید کرده‌اند؛ رویکردی که در شرایط افزایش نارضایتی از گرانی و کاهش محبوبیت دونالد ترامپ دنبال می شود.
به نوشته این روزنامه، بسیاری از نامزدهای جمهوری‌خواه از سبک سیاسی ترامپ الگوبرداری می‌کنند؛ سبکی که مرزهای گفتار قابل‌قبول در سیاست آمریکا را تغییر داده است.
در حالی که این حملات با واکنش گسترده‌ای در داخل حزب مواجه نشده، برخی جمهوری‌خواهان نسبت به پیامدهای آن ابراز نگرانی کرده‌اند.
جف فلیک، سناتور جمهوری‌خواه پیشین ایالت آریزونا و از منتقدان ترامپ، این روند را «هولناک» توصیف کرد و گفت ادبیات سیاسی جمهوری‌خواهان به سطح تازه‌ای از بی‌پروایی و توهین‌آمیزی رسیده است.
نگرانی از واکنش رأی‌دهندگان میانه‌رو
ناظران سیاسی هشدار داده‌اند این راهبرد ممکن است رأی‌دهندگان میانه‌رو را که چنین ادبیاتی را افراطی و توهین‌آمیز می‌دانند، از جمهوری‌خواهان دور کند؛ هرچند می‌تواند پایگاه رأی این حزب را بسیج کند.
نیویورک‌تایمز همچنین به حملات شخصی دموکرات‌ها علیه جمهوری‌خواهان از جمله متهم کردن آنان به فساد اشاره کرد، اما نوشت شدت حملات جمهوری‌خواهان در انتخابات جاری برجسته‌تر بوده است.
اعتراض‌های محدود در داخل حزب جمهوری‌خواه
فلیک، رواج این ادبیات را ناشی از ترکیب ناامیدی در حزب و تقلید از ترامپ دانست.
در برخی رقابت‌ها نیز جمهوری‌خواهان به تبلیغات تهاجمی اعتراض کرده‌اند.
سوزان کالینز، سناتور جمهوری‌خواه ایالت مین خواستار توقف پخش یک آگهی رادیویی علیه رقیب دموکرات خود شد که به موضوع فرزندآوری او اشاره کرده بود.
حملات اسلام‌ستیزانه در رقابت‌های میشیگان
این روزنامه همچنین به حملات اسلام‌ستیزانه علیه عبدالسید، نامزد دموکرات در ایالت میشیگان پرداخت و نوشت دموکرات‌ها نگران تأثیر این حملات بر رقابت حساس برای کنترل سنا هستند.
نیویورک‌تایمز در این زمینه به انتخابات سال ۲۰۰۸ اشاره کرد که در آن جان مک‌کین، نامزد جمهوری‌خواه ریاست‌جمهوری در واکنش به اظهارات اسلام‌ستیزانه یک زن علیه باراک اوباما، از رقیب دموکرات خود دفاع کرده بود.

الخلیل در دهمین روز محاصره

■ به نقل از مرکز اطلاع رسانی فلسطین، نظامیان رژیم صهیونیستی برای دهمین روز متوالی به عملیات نظامی خود در شهر الخلیل در جنوب کرانه باختری ادامه می‌دهند؛ عملیاتی که با تشدید محاصره مناطق گسترده‌ای از شهر و اعزام نیروهای کمکی همراه شده است.

نظامیان اشغالگر همچنان به خانه‌های فلسطینیان یورش برده و آنها را بازرسی و محتویاتشان را تخریب می‌کنند. این در حالی است که پیامدهای انسانی و اقتصادی این عملیات نیز رو به گسترش است.

شب گذشته، ارتش رژیم صهیونیستی نیروهای کمکی گسترده‌ای را از چند ورودی به سمت منطقه «دیر بحه» در غرب الخلیل اعزام کرد. همزمان محاصره و بسته بودن این منطقه ادامه یافت و نظامیان اشغالگر به خانه‌های فلسطینیان یورش برده و پس از بازرسی، محتویات آنها را تخریب کردند.

نظامیان رژیم صهیونیستی همچنین خانواده‌های بیشتری را مجبور کردند خانه‌های خود را به اجبار ترک کنند.

روز جمعه نیز نظامیان اشغالگر خانه‌های دو شهید «احمد الجعبه» و «حموده الجعبه» را در منطقه دیر بحه منفجر کردند.
این دو فلسطینی ۲۳ اکتبر به ضرب گلوله نظامیان رژیم صهیونیستی در ایست بازرسی «فرش الهوی» در شمال الخلیل به شهادت رسیده بودند.

بر اساس تازه‌ترین آمار، شمار خانوارهای آسیب دیده از این عملیات به بیش از ۷۸۰ خانواده رسیده که ۵۳۷ خانواده به طور کامل و به اجبار از خانه‌های خود آواره شده‌اند.

حدود ۵ هزار فلسطینی نیز با شرایط ناشی از محاصره و کوچ اجباری روبه‌رو هستند؛ برخی مجبور به ترک خانه‌هایشان شده‌اند و برخی دیگر به ویژه در مناطق «الجلده» و «دیر بحه» در داخل منازل خود تحت محاصره قرار دارند.

از آغاز این عملیات تاکنون، نظامیان رژیم صهیونیستی بیش از ۱۱۵ فلسطینی، از جمله یک دختر را بازداشت کرده‌اند. صدها نفر دیگر نیز موقتا بازداشت شده و تحت بازجویی میدانی قرار گرفته و با بدرفتاری روبه‌رو شده‌اند.

در چارچوب اقدامات امدادی، «کمیته پشتیبانی و امدادرسانی» اطلاعات ۵۳۷ خانواده آسیب دیده شامل ۳ هزار و ۳۶۱ نفر را ثبت کرده است. در میان آنان ۲۳۲ نوزاد، هزار و ۱۹۳ کودک، ۳۲۶ سالمند، ۱۴۷ زن باردار یا شیرده، ۳۲ فرد دارای معلولیت و ۲۱۳ بیمار مبتلا به بیماری‌های مزمن حضور دارند.

اتاق بازرگانی الخلیل خسارت مستقیم ناشی از تعطیلی‌ها و بسته شدن مسیرها را روزانه بین ۱۰ تا ۱۲ میلیون شِکِل، معادل تقریبی ۳.۲ تا ۳.۸ میلیون دلار، برآورد کرده است. تنها بخش تولید و توزیع شیر روزانه حدود یک میلیون شِکِل، معادل تقریبی ۳۱۸ هزار دلار، زیان می‌بینند.

این عملیات همچنین طی هفته گذشته روند آموزش حدود ۲۶۲ هزار دانش‌آموز در ۵۸۹ مدرسه سراسر استان الخلیل را مختل کرده است و هزاران دانش‌آموز در مناطق محاصره شده یا مناطقی که ساکنان آنها کوچ داده شده‌اند، همچنان قادر به حضور در مدارس خود نیستند.

پیامدهای این عملیات به بخش کشاورزی نیز رسیده است. شهرک‌نشینان صهیونیست با حمایت نظامیان رژیم صهیونیستی به کشاورزان فلسطینی هنگام برداشت زیتون در «خربه الخرابه» در شرق شهرک السموع در جنوب الخلیل حمله کردند، آنان را با تهدید سلاح از زمین‌هایشان بیرون راندند و محصول زیتونشان را به سرقت بردند.

اقدامات نظامی در مناطق گسترده‌ای از استان الخلیل همچنان ادامه دارد و ارتش رژیم صهیونیستی با بستن ورودی‌ها و مسیرهای اصلی، ایجاد خاکریز و قرار دادن بلوک‌های بتنی، محدودیت‌های بیشتری بر رفت‌وآمد فلسطینیان اعمال کرده است.

ادامه این عملیات و محاصره، مناطق مسکونی را بیش از پیش از یکدیگر جدا کرده و دسترسی ساکنان فلسطینی به خدمات اساسی را با اختلال جدی روبه‌رو کرده است.

بازتاب پیامدهای جنگ علیه ایران در رسانه‌های جهان

■ از آغاز تجاوز نظامی آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران، نه‌تنها اهداف اعلامی این عملیات محقق نشد، بلکه به اذعان مقامات غربی و رسانه های آمریکایی، بن‌بست راهبردی و شکست‌های میدانی و سیاسی بر متجاوزان تحمیل شد. این جنگ که با حملات گسترده و کشتار غیرنظامیان از جمله دانش‌آموزان بی‌گناه آغاز شد، به‌سرعت ابعاد انسانی، امنیتی و اقتصادی گسترده‌ای پیدا کرد و واکنش‌های متفاوتی را در رسانه‌های بین‌المللی برانگیخت.
رسانه‌های جهان هر یک با رویکردهای خاص خود، تلاش کرده‌اند روایت این جنگ را شکل دهند؛ بررسی این بازتاب‌ها می‌تواند تصویری روشن‌تر از وضعیت واقعی جنگ و چشم‌انداز آن ارائه دهد.
رسانه های انگلیسی
آسوشیتدپرس در تحلیلی به قلم ام. رئو، سامی مجدی و کنستانتین توروپین نوشت حملات ایران به بیش از دو دوجین پایگاه آمریکایی در خاورمیانه ابتدا بر سامانه‌های هشدار زودهنگام متمرکز بود و سپس هواگردها و ساختمان‌ها را هدف گرفت و میلیاردها دلار خسارت تجهیزاتی برجای گذاشت. آسوشیتدپرس با تصاویر ماهواره‌ای چند ارائه‌دهنده و گفت‌وگو با چهار مقام منطقه‌ای تأیید کرد که تا اوت، بیش از ۱۱۵ حمله پهپادی یا موشکی که ایران یا نیروهای مورد حمایت آن مسئولیتشان را پذیرفتند، به ساختمان‌ها در ۲۶ پایگاه نظامی و سایت‌های دارای تجهیزات آمریکایی آسیب زده یا آنها را نابود کرده است. به نوشته این تحلیل، ایران نخست بر آشیانه‌های هواگرد و سامانه‌های شناسایی حملات ورودی تمرکز کرد تا راه را برای حملات بعدی به انبارها، محل استقرار نیروها و دیگر اهداف باز کند.
دو مقام منطقه‌ای گفتند آمریکا بسیاری از دارایی‌های خود از جمله هواگردها، سامانه‌های پدافند هوایی و ارتباطات را از خلیج فارس خارج کرده است. بیشتر حملات در کویت بوده، اما پایگاه‌های بحرین، عراق، اردن، عمان، قطر، عربستان و امارات نیز هدف قرار گرفته‌اند. مرگبارترین حمله در بندر شعیبه کویت در اول مارس شش نظامی آمریکایی را کشت.
پایگاه هوایی علی‌السالم کویت دست‌کم ۳۰ بار هدف قرار گرفت و کمپ بوهریتینگ خسارت سنگین‌تری دید؛ سالن ورزشی آن در مارس و فروشگاه نظامیان در اواخر ژوئیه نابود شد. ایران در دو روز نخست جنگ، محفظه‌های رادار آمریکا را در کمپ عریفجان کویت و پایگاه نیروی دریایی بحرین نابود کرد و رادارهای سیار در پایگاه پرنس سلطان عربستان و موفق السلتی اردن را زد. یک رادار در اردن که تنها ۱۳ فروند از آن در جهان وجود دارد و هر یک حدود نیم میلیارد دلار قیمت دارد، نابود شد.
راداری در قطر نیز به‌شدت آسیب دید. در ماه نخست جنگ، ایران بیش از ۵۰ حمله موفق به ۱۸ مکان انجام داد و هواگردهای سوخت‌رسان، سامانه‌های ارتباطی، مخازن سوخت و محل اقامت نیروها را آسیب زد. حمله‌ای به پایگاه پرنس سلطان در مارس، نیمه عقب هواپیمای شناسایی بوئینگ ای-۳ و یک واحد سیا در سفارت آمریکا در ریاض را هدف گرفت. رافائل کوهن از مؤسسه رند گفت: «این باید زنگ بیدارباشی برای آمریکا باشد» و «این محیط عملیاتی آینده ماست؛ ایده اتکا به زیرساخت ثابت به شکلی که در جنگ جهانی علیه تروریسم داشتیم، تمام شده است.» آسوشیتدپرس می‌افزاید ارائه‌دهندگان بزرگ تصاویر ماهواره‌ای به درخواست مقام‌های آمریکایی انتشار عمومی تصاویر را مسدود یا به تأخیر انداخته‌اند و پنتاگون از اظهارنظر درباره خسارت پایگاه‌ها خودداری می‌کند.
ای‌بی‌سی نیوز در گزارشی به قلم مکس زان نوشت جنگ ایران شوک نفتی تاریخی ایجاد کرد و قیمت نفت را بیش از ۵۰ درصد بالا برد، اما نتایج مالی شرکت‌های بزرگ نفتی تصویری پیچیده نشان می‌دهد: برخی سود بادآورده گزارش کردند و برخی کاهش غافلگیرکننده سود داشتند.به نوشته این گزارش، بی‌پی در سه‌ماهه نخست ۲۰۲۶ سودش را بیش از دو برابر کرد و آن را «استثنایی» خواند. توتال‌انرژی حدود ۳۰ درصد رشد سود داشت و بازخرید سهام و سود سهام را افزایش داد. اما سود شورون بیش از یک‌سوم و سود اکسون ۴۵ درصد کاهش یافت. تحلیلگران به ای‌بی‌سی نیوز گفتند افزایش قیمت‌ها برای شرکت‌های نفتی سودمند است، اما تفاوت عملکرد به توان هر شرکت برای عرضه نفت به بازار و پرهیز از کمبود پرهزینه تحویل بستگی دارد. برخی شرکت‌ها نیز از پوشش‌های مالی در برابر افت احتمالی قیمت آسیب دیدند؛ وقتی قیمت‌ها غیرمنتظره بالا رفت، این شرکت‌ها زیان کردند.تیموتی فیتزجرالد، استاد اقتصاد تجاری دانشگاه تنسی، گفت: «می‌توانید درآمد بسیار بالاتری ثبت کنید بدون آنکه لزوماً هزینه بالاتری متحمل شوید»، اما «اگر شرکتی باشید که به انتقال محصول از تنگه هرمز وابسته است، کسب‌وکارتان به‌شدت مختل شده است.»
اکسون در سه‌ماهه نخست ۴.۲ میلیارد دلار سود داشت، در حالی که سال قبل ۷.۷ میلیارد دلار بود. دارن وودز، مدیرعامل اکسون، گفت حدود ۱۵ درصد تولید این شرکت از جنگ ایران تأثیر گرفته است.
او افزود اگر تنگه هرمز باز شود، تا دو ماه زمان لازم است تا جریان نفت شرکت افزایش یابد. اکسون گفت به دلیل «اثر زمان‌بندی» پوشش‌های مالی، موقتاً میلیاردها دلار درآمد از دست داد، اما در نهایت با فروش نفت مربوطه آن را دریافت خواهد کرد. به نوشته ای‌بی‌سی نیوز، آتش‌بس آمریکا و ایران وارد هفته چهارم شده و تنگه هرمز همچنان عملاً در کنترل ایران است، در حالی که آمریکا بنادر ایران را محاصره کرده است.اکسیوس در گزارشی به قلم باراک راوید نوشت بر پایه بیانیه دفتر رهبری ایران، آیت‌الله خامنه‌ای به سه فرمانده ارشد نظامی کشور دستور داد هر حمله تازه آمریکا و اسرائیل «باید با پاسخی فوری و مؤثر و بدون محدودیت جغرافیایی» روبه‌رو شود تا «بازدارندگی حداکثری» محقق گردد. به نوشته اکسیوس، این نخستین دیدار علنی‌شده میان رهبری و همه فرماندهان ارشد نیروهای مسلح ایران از آغاز جنگ است و همزمان با بررسی حملات سنگین ترامپ به ایران پس از انتخابات میان‌دوره‌ای مطرح شده است. این دیدار یک روز پس از آن برگزار شد که میانجی‌های قطری بیش از ۱۲ ساعت در تهران مذاکره کردند تا توافقی برای از سرگیری مذاکرات مستقیم آمریکا و ایران و جلوگیری از جنگ پس از انتخابات به دست آید.به نوشته اکسیوس، در این دیدار علی عبداللهی، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، امیر حاتمی، فرمانده ارتش، و احمد وحیدی، فرمانده سپاه پاسداران، گزارش وضعیت آمادگی نظامی در سواحل خلیج فارس، تنگه هرمز، دریای عمان و مرزهای شمال‌غربی و جنوب‌شرقی را ارائه کردند و از «چند برابر شدن» تولید مهمات و سلاح‌های شناسایی، پشتیبانی و رزمی خبر دادند. آیت الله خامنه‌ای دستور داد «بانک اهداف» به‌روزرسانی شود تا همه دارایی‌های مادی و غیرمادی «دشمن آمریکایی-صهیونیستی» در دسترس نیروهای مسلح قرار گیرد.فایننشال تایمز در گزارش نظامی به قلم ابیگیل هاوسلنر، چارلز کلوور و نجمه بزرگمهر نوشت دونالد ترامپ و بنیامین نتانیاهو هشت ماه پس از آغاز جنگ، به اهداف اعلام‌شده نرسیده‌اند: جمهوری اسلامی همچنان کنترل کشور را در دست دارد، تعهدی درباره برنامه هسته‌ای نداده و موشک‌ها و پهپادهایش هنوز

می‌توانند به دارایی‌ها و متحدان آمریکا حمله کنند. با این حال هر دو در روزهای پایانی کارزار انتخاباتی میان‌دوره‌ای، دوباره به بمباران ایران تهدید می‌کنند. ترامپ گفته است: «من باید تصمیم بگیرم؛ کار را تمام کنم، که بسیار آسان خواهد بود، یا توافق کنم؟» اما فرماندهان پیشین و تحلیلگران دفاعی می‌گویند چنین کارزاری «آسان» نخواهد بود.
مارک اسپر، وزیر دفاع پیشین آمریکا، گفت دولت باید اهداف روشن و راهبرد معتبری برای مرحله بعد ارائه کند. جوزف وتل، فرمانده پیشین فرماندهی مرکزی، گزینه محدودتر را «حملات دریایی گسترده» به رادارهای ساحلی، پرتابگرهای موشک ضدکشتی، سایت‌های پهپاد و پایگاه قایق‌های کوچک دانست که خطر تشدید کمتری دارد، اما ایران می‌تواند سریع بازسازی کند. گزینه دیگر حمله به سایت هسته‌ای کوه کلنگ با بمب «مادر همه بمب‌ها» است که به دلیل وزن ۲۱ هزار پوندی باید از هواپیمای کند سی-۱۳۰ پرتاب شود و پرواز عمیق در ایران را پرخطر می‌کند. به نوشته فایننشال تایمز، نتانیاهو ماه گذشته کارزاری را آماده کرده بود، اما ترامپ مخالفت کرد.تحلیلگران تردید دارند بمباران هوایی بتواند به فروپاشی حکومت منجر شود. مقام‌های ایران هشدار داده‌اند پاسخ تازه بی‌سابقه خواهد بود و می‌تواند کابل‌های زیردریایی هرمز، مراکز داده و حتی پایگاه‌های آمریکا در اروپا از جمله بلغارستان را هدف بگیرد. محسن رضایی از «طرح‌های عملیاتی تازه»، «جبهه‌های جدید» و «شگفتی‌های بزرگ‌تر» سخن گفته است.
فایننشال تایمز می‌افزاید آمریکا از آغاز جنگ ۸۱ هواگرد را از دست داده یا آسیب دیده و ۲۱ نظامی کشته شده است. حملات به زیرساخت غیرنظامی ایران می‌تواند پاسخ مشابه ایران به زیرساخت انرژی خلیج فارس، بحران انرژی و افزایش قیمت سوخت را برانگیزد. ذخایر رهگیرهای پاتریوت آمریکا از ۲۳۳۰ به کمتر از ۱۰۰۰ و تاد از ۴۵۲ به کمتر از ۲۸۰ کاهش یافته و بازسازی موشک‌های دوربرد یک تا پنج سال طول می‌کشد. جیسون کرو، عضو دموکرات کنگره، گفت منطق «یک دور حمله هوایی دیگر و تمام می‌شود» همان چیزی است که آمریکا را به ۲۵ سال جنگ و بیش از ۳ تریلیون دلار هزینه در عراق و افغانستان کشاند.
رسانه های عربی
الجزیره در مقاله ای با بررسی جنگ‌های تاریخی ایران، آمریکا و منطقه، سه سناریو برای پایان جنگ کنونی علیه ایران مطرح می‌کند. به اعتقاد نویسنده، برتری هوایی و اطلاعاتی آمریکا و اسرائیل، بدون عملیات زمینی و توان تحمیل اراده بر طرف مقابل، به پیروزی قطعی منجر نخواهد شد. در مقابل، ایران با برخورداری از عمق جغرافیایی، توان موشکی و اهرم تنگه هرمز، قدرت مقاومت دارد؛ هرچند اقتصادش به‌شدت فرسوده شده است.

چرا تزریق بی‌رویه پاسخگوی مهار بازار نیست؟

نرخ ارز در ساختار هر نظام اقتصادی، نقشی معادل یک دماسنج فوق‌العاده حساس را ایفا می‌کند؛ دماسنجی که به هیچ وجه خود منشأ سرما یا گرما نیست، بلکه تنها وظیفه بازتاب و ثبت شفاف درجه حرارت درونی اقتصاد را بر عهده دارد. زمانی که اقتصاد دچار بیماری‌های ساختاری مانند تورم‌های مزمن، رشد شتابان و بی‌رویه حجم نقدینگی، ناترازی‌های گسترده در شبکه بانکی، کسری شدید و پنهان بودجه عمومی و نیز تشدید فضای نااطمینانی و بی‌ثباتی‌های غیراقتصادی است، عقربه این دماسنج به‌طور طبیعی و گریزناپذیر به سمت بالا حرکت می‌کند.

در دهه‌های گذشته، یکی از رایج‌ترین شیوه‌های متولیان پولی برای مدیریت و آرام‌سازی مقطعی این بازار، استفاده از حربه مداخله مستقیم یا تزریق سنگین اسکناس و حواله به بازار بوده است؛ سیاستی که در ادبیات عمومی و رسانه‌ای با نام پول‌پاشی شناخته می‌شود و هدف از آن فرونشاندن عطش تقاضا از طریق سرریز کردن منابع حاصل از درآمدهای ارزی کشور است. با این حال، تجارب مکرر تاریخی و شواهد گسترده آماری آشکار ساخته است که این دست اقدامات نه تنها قادر به ریشه‌کن کردن معضل بی‌ثباتی نیستند، بلکه خود در میان‌مدت و بلندمدت بستر بحران‌های سنگین‌تر و امواج سهمگین‌تر تورمی را فراهم می‌آورند.

توهم مهار نوسان با اتکا به مسکن پول‌پاشی

نگاهی به سازوکار بازار نشان می‌دهد که تزریق گسترده و ارزان‌قیمت ارز در شرایطی که تورم داخلی فاصله‌ای عمیق با تورم شرکای تجاری دارد، به مثابه سرکوب دستوری و مصنوعی قیمت‌ها است. چنین رویکردی نوعی پنهان‌سازی ظاهری بیماری اقتصاد به شمار می‌رود که در عمل مانند فشردن یک فنر فلزی پرقدرت عمل می‌کند. سیاست‌گذار با حراج گذاشتن منابع باارزش کشور تلاش می‌کند به بازار سیگنال کاذب ثبات ارسال کند، اما این آرامش ساختگی تا زمانی دوام می‌آورد که جریان نامحدودی از دلارهای نفتی و ارزی در دسترس نهاد تنظیم‌گر باشد.

به محض آنکه منابع بانک مرکزی تحت تأثیر تحولات بازار جهانی نفت، تنگناهای حاصل از تنش‌های تجاری یا شوک‌های سیستماتیک با محدودیت روبه‌رو شود، توان مداخله ارزی به‌شدت افت کرده و دست سیاست‌گذار از تزریق بیشتر کوتاه می‌ماند. در چنین نقطه‌ای، فنر فشرده‌شده با توانی چندبرابر رها شده و بازار شاهد جهش‌های ناگهانی، سرسام‌آور و جبران‌ناپذیر در قیمت ارز خواهد بود که ضربه‌ای سنگین بر معیشت عمومی و برنامه‌ریزی تولیدکنندگان وارد می‌سازد.

تداوم سیاست مداخله ارزی بدون اصلاح بنیادهای پولی، پیامدهای ویرانگری به همراه دارد که مهم‌ترین آن، ائتلاف غیرقابل جبران ذخایر استراتژیک ارزی کشور است؛ ذخایری که در دوره‌های تحریم و فشارهای شدید باید به عنوان سپر دفاعی جهت واردات دارو، کالاهای اساسی و تجهیزات زیربنایی بخش تولید حفظ و ذخیره‌سازی شوند، اما به جای آن، برای تأمین نیازهای غیرمولد، احتکار دارایی‌ها و حتی خروج سرمایه مصرف می‌گردند.

از سوی دیگر، هر زمان که دولت‌ها تلاش می‌کنند نرخ ارز را از طریق عرضه سنگین در عددی پایین‌تر از واقعیت‌های اقتصادی نگاه دارند، زمینه شکل‌گیری شکاف‌های عمیق رانتی و فسادزا فراهم می‌شود. این پدیده انگیزه‌های آربیتراژ و رانت‌جویی را به شدت بیدار می‌کند؛ واردکنندگان به سمت بیش‌اظهاری برای تصاحب منابع ارزان‌تر حرکت می‌کنند، شبکه توزیع رسمی دچار اعوجاج و قاچاق معکوس اقلام یارانه‌ای به کشورهای همسایه می‌شود و جذابیت تولید داخل به واسطه واردات بیش از حد ارزان کالاهای نهایی آسیب می‌بینند.

ریشه‌یابی تقاضا؛ مهار ریال به عنوان موتور محرک ارز

پاسخ به این پرسش که در زمان افت درآمدهای ارزی چگونه می‌توان بدون تزریق منابع به مهار پایدار نرخ ارز دست یافت، مستلزم درک این واقعیت است که هیچ ارزی در بازار آزاد بدون ریال خریداری نمی‌شود. بنابراین، سرچشمه اصلی تمامی تقاضاهای ثبت‌شده در بازار اسکناس و حواله، حجم عظیم نقدینگی ریالی و پولی است که در اقتصاد سرگردان مانده و به دنبال راهی برای در امان ماندن از گزند تورم می‌گردد. بر همین اساس، نقطه آغاز مهار نوسانات، انضباط سخت‌گیرانه در سیاست‌های پولی و مالی است. سیاست‌گذار باید با اعمال نظارت موثر بر ترازنامه بانک‌ها، جلوی خلق پول بدون پشتوانه، تسهیلات تکلیفی مخرب و پرداخت‌های موهوم را سد کند. توقف مسیرهای کسری بودجه دولت که به استقراض‌های پنهان، اضافه‌برداشت از حساب‌های بانکی و رشد پایه پولی منتهی می‌شود، گام کلیدی دیگری است که دست دلالان و سفته‌بازان را از منابع ریالی ارزان کوتاه خواهد کرد.

وقتی افراد جامعه احساس کنند نگهداری پول ملی به معنای فرسایش قطعی و روزمره قدرت خرید آنان است، رفتاری کاملاً طبیعی را در پیش گرفته و با هدف حفظ ارزش پس‌اندازهای خود، ریال را با هر قیمتی به دلار، مسکوکات طلا یا دارایی‌های مقاوم تبدیل می‌کنند. برای تغییر جهت این موج مخرب، بانک مرکزی باید ابزارهای مالی متنوع، جذاب و متناسب با واقعیت‌های تورمی طراحی نماید. اصلاح نرخ‌های بازدهی در شبکه بانکی و معرفی اوراق بدهی دولتی یا صکوک با بازدهی رقابتی و تضمین‌شده، سبب می‌شود تا نقدینگی سرگردان به جای هجوم بردن به سمت بازارهای غیررسمی، در قالب سرمایه‌گذاری‌های بدون ریسک جذب شود. این تغییر جهت منابع، فشار خردکننده تقاضای احتیاطی را از روی بازار ارز برمی‌دارد و فرصت ارزشمندی را به سیاست‌گذار می‌دهد تا متغیرهای کلان را به تعادل نزدیک سازد.

در برهه‌هایی که اقتصاد با خشکسالی درآمدهای ارزی دست‌وپنجه نرم می‌کند، قاعده کمیابی ایجاب می‌کند که منابع موجود با وسواسی دوچندان و چارچوبی نظام‌مند مدیریت شوند. سیاست‌گذار باید کلیه تقاضاهای وارداتی را سطح‌بندی کرده و خطوط قرمز مشخصی برای تخصیص منابع تعیین نماید. در چنین شرایطی، اختصاص ارز صرفاً باید معطوف به واردات کالاهای حیاتی، نهاده‌های دام و طیور، اقلام دارویی و ماشین‌آلات پیشرفته زنجیره تولید باشد. در نقطه مقابل، جلوگیری از

واردات کالاهای مصرفی لوکس، تشدید تعرفه بر اقلام غیرضروری و ممنوعیت اقلامی که توان ساخت داخلی آنها وجود دارد، از نشت منابع ملی جلوگیری می‌کند. علاوه بر این، شفاف‌سازی زنجیره تخصیص از مبدأ تا مقصد با پیوند سامانه‌های گمرکی، بانکی و مالیاتی، امکان تخلفات متداول از قبیل عدم ورود کالا یا فروش ارز نیمایی در بازار آزاد را به حداقل ممکن می‌رساند.

تسهیل بازگشت ارز حاصل از صادرات و احیای انگیزه‌ها

سیاست‌های ارزی در شرایط کمبود درآمد، نباید به گونه‌ای طراحی شود که صادرکنندگان به عنوان سربازان خط مقدم ارزآوری دچار بی‌انگیزگی شوند. تعیین نرخ‌های دستوری غیرمنطقی که شکاف عمیقی با هزینه‌های واقعی تولید دارند، نوعی تنبیه برای صادرکننده رسمی محسوب می‌شود و موجب پنهان‌سازی درآمدهای ارزی، کم‌اظهاری یا رسوب منابع در حساب‌های خارجی خواهد شد. نزدیک کردن نرخ‌های رسمی به نرخ‌های تعادلی و کشف قیمت در بسترهای شفاف توافقی، صادرکننده را تشویق می‌کند تا منابع خود را با سرعت و رضایت به سامانه رسمی تزریق نماید. افزون بر این، گسترش پیمان‌های پولی دوجانبه با شرکای بزرگ منطقه‌ای، به‌کارگیری ارزهای ملی به جای ارزهای تحریمی و طراحی روش‌های تهاتری کالا با کالا، وابستگی کشور را به سازوکارهای انتقال بانکی غرب به حداقل رسانده و مسیر تأمین نیازهای ضروری را هموار می‌سازد.

عامل تعیین‌کننده دیگری که در شرایط کمبود ارز نباید نادیده گرفته شود، وزن سنگین انتظارات تورمی و رفتارهای سفته‌بازانه در بازار است. برای مهار این بخش از تقاضا، راه‌اندازی پایه‌های مالیاتی پیشرفته از جمله مالیات بر عایدی سرمایه و رصد گردش حساب‌های ریالی مشکوک الزامی است؛ تدابیری که هزینه فعالیت‌های دلالی را بالا برده و معاملات صوری را فاقد توجیه اقتصادی می‌کند. همزمان، آرام‌سازی فضای عمومی از طریق اطلاع‌رسانی معتبر و حذف بخشنامه‌های مکرر و ضدونقیض، از شکل‌گیری امواج هراس جمعی جلوگیری به عمل می‌آورد. در جمع‌بندی نهایی باید تأکید کرد که مهار واقعی و پایدار نرخ ارز نیازمند عبور از تله کوتاه‌مدت پول‌پاشی و پناه بردن به درمان‌های ریشه‌ای است؛ مسیری که از مهار رشد نقدینگی، انضباط مالی بودجه، اولویت‌بندی نیازهای تجاری و احیای انگیزه ارزآوری غیرنفتی می‌گذرد.

دستورالعمل ۱۲ ساله رسیدگی به شکایات بانکی تغییر کرد

هیأت عالی بانک مرکزی ضوابط حداقل الزامات صیانت از مشتریان مؤسسات اعتباری را با هدف ارتقای حقوق مشتریان، افزایش رضایتمندی، تسهیل رسیدگی به شکایات و بهبود کیفیت خدمات بانکی تصویب کرد.

این ضوابط طی بخشنامه شماره ۰۵/۲۰۴۰۵۷ مورخ ۹ آبان ۱۴۰۵ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده و مؤسسات اعتباری از ۱۵ روز پس از تاریخ ابلاغ ملزم به اجرای آن هستند.

بر اساس این مصوبه، دستورالعمل نحوه رسیدگی به شکایات مشتریان بانک‌ها و مؤسسات اعتباری که در سال ۱۳۹۳ به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده بود، بازنگری شده و ضوابط جدید جایگزین آن شده است.

تغییر رویکرد بانک مرکزی از رسیدگی به شکایت به صیانت پیشگیرانه

یکی از محورهای اصلی این ضوابط، تغییر رویکرد بانک مرکزی در مواجهه با مشکلات مشتریان نظام بانکی است. بر اساس توضیحات بانک مرکزی، پس از تصویب قانون بانک مرکزی در آذرماه ۱۴۰۲ و تغییر ساختار بخش تنظیم‌گری و نظارت این بانک، رویکرد صرفاً پسینی رسیدگی به شکایات جای خود را به رویکرد پیشگیرانه صیانت از مشتریان داده است.

بر این اساس، هدف از تدوین ضوابط جدید صرفاً رسیدگی به شکایات پس از بروز مشکل نیست، بلکه مؤسسات اعتباری باید سازوکارهایی را برای جلوگیری از تضییع حقوق مشتریان، ارتقای کیفیت خدمات و کاهش زمینه‌های بروز نارضایتی ایجاد کنند.

این ضوابط با استفاده از مطالعات تطبیقی، مستندات علمی، مقالات بانک جهانی و اصول ۱۲گانه سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) و گروه ۲۰ تدوین شده و در مجموع ۳۰ ماده، ۱۰ تبصره و ۱۲ فصل دارد.

۹ اصل جدید برای صیانت از مشتریان بانکی

بر اساس ضوابط ابلاغی، مؤسسات اعتباری باید فعالیت‌ها و خدمات خود را بر مبنای ۹ اصل شامل شمول مالی، سواد مالی و آگاهی‌بخشی، رقابت، رفتار عادلانه و منصفانه با مشتریان، افشا و شفافیت، کیفیت محصولات و خدمات بانکی، رفتار حرفه‌ای و فرهنگ سازمانی، امنیت و حفاظت از اطلاعات و دارایی‌های مشتریان و رسیدگی به شکایات سامان‌دهی کنند.

در حوزه شمول مالی، بانک‌ها موظف شده‌اند متناسب با نوع فعالیت و مدل کسب‌وکار خود، امکان دسترسی حداکثری مشتریان به خدمات بانکی را بدون تبعیض بر اساس جنسیت، سن، قومیت، دین و مذهب یا وضعیت اقتصادی، اجتماعی و جغرافیایی فراهم کنند.

همچنین مؤسسات اعتباری باید برای ارتقای سواد مالی مشتریان، محتوای آموزشی متناسب با نیاز گروه‌های مختلف جامعه تهیه کنند؛ به‌گونه‌ای که این محتواها از نظر زبان، سطح سواد، شرایط جسمی و توانایی استفاده از ابزارهای دیجیتال برای اقشار مختلف قابل دسترس باشد.

بر اساس ضوابط ابلاغی، مؤسسات اعتباری موظفند با استفاده از سازوکارهای فنی و کنترلی مناسب و به‌روز، از محرمانگی و امنیت اطلاعات و دارایی‌های مشتریان، به‌ویژه سپرده‌گذاران، محافظت کنند.

این الزام تمام مراحل جمع‌آوری، پردازش، نگهداری، تبادل و افشای اطلاعات مشتریان را دربرمی‌گیرد و بانک‌ها باید از اطلاعات و دارایی‌های آنان در برابر تقلب، کلاهبرداری، سوءاستفاده و دسترسی غیرمجاز محافظت کنند.

بانک‌ها موظف به کاهش شکایات مشتریان شدند

در حوزه رسیدگی به شکایات نیز مؤسسات اعتباری باید نظام جامع صیانت از مشتریان را با رویکرد پیشگیرانه مستقر کنند؛ به‌گونه‌ای که تعداد شکایات مشتریان به حداقل ممکن کاهش یابد.

همچنین فرآیند رسیدگی به شکایات باید برای تمام مشتریان در دسترس و مقرون‌به‌صرفه باشد و از ویژگی‌هایی مانند استقلال، انصاف، پاسخگویی، سرعت و کارآمدی برخوردار باشد.

علاوه بر این، بانک‌ها موظف شده‌اند برنامه تداوم کسب‌وکار، برنامه‌های پیشگیرانه و برنامه‌های اقتضایی برای شرایط بحرانی را با رعایت حداقل الزامات این ضوابط طراحی و اجرا کنند. این برنامه‌ها نیز باید حداقل سالی یک‌بار به‌روزرسانی شوند.

بر اساس اعلام بانک مرکزی، اجرای این ضوابط از ۱۵ روز پس از تاریخ ابلاغ برای مؤسسات اعتباری الزامی است و چارچوب جدید، مبنای اقدامات این مؤسسات در زمینه صیانت از حقوق و منافع مشتریان خواهد بود.

در بخش رقابت نیز بانک‌ها مکلف شده‌اند سیاست‌ها و رویه‌های اجرایی خود را به‌گونه‌ای تنظیم کنند که محصولات و خدمات بانکی در فضای رقابتی سالم با سایر مؤسسات اعتباری ارائه شود.

الزام بانک‌ها به رفتار منصفانه و شفافیت در ارائه خدمات

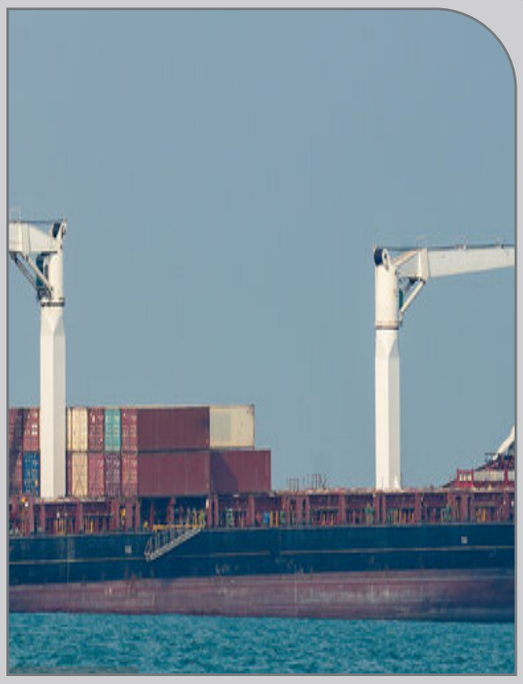
یکی دیگر از محورهای مهم ضوابط جدید، الزام مؤسسات اعتباری به رعایت رفتار عادلانه، منصفانه و صادقانه در تمام مراحل ارائه خدمات بانکی است.

بر این اساس، بانک‌ها باید بدون تبعیض و جانبداری و با در نظر گرفتن شرایط مشتریان، خدمات خود را ارائه کنند. این الزام شامل تمام مشتریان، صرف‌نظر از وضعیت اقتصادی و اجتماعی، سطح آگاهی بانکی، موقعیت جغرافیایی و نوع خدمات دریافتی می‌شود.

همچنین مؤسسات اعتباری موظف شده‌اند سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها، رویه‌ها و فرآیندهای اجرایی مرتبط با صیانت از مشتریان را به شیوه مناسب در اختیار آنان قرار دهند.

در بخش کیفیت خدمات نیز بانک‌ها باید محصولات، عملیات و خدمات بانکی را متناسب با نیازها و منافع مشتریان طراحی و ارائه کنند و صیانت از حقوق مشتریان را به‌عنوان بخشی از فرهنگ سازمانی خود در تمام سطوح نهادینه کنند.

تکلیف بانک‌ها برای حفاظت از اطلاعات و دارایی مشتریان

نرخ روزانه ۱۲۰ هزار دلار

بر اساس تازه‌ترین گزارش هفتگی مؤسسه بین‌المللی آلفالاینر (Alphaliner) در بازه زمانی ۲۱ تا ۲۷ اکتبر ۲۰۲۶، ظرفیت سفارش ساخت کشتی‌های کانتینری در جهان از مرز ۱۵ میلیون TEU عبور کرده است. پیش‌بینی می‌شود با توجه به قراردادهای جدید مورد انتظار، این رقم تا پایان سال جاری میلادی به حدود ۱۶ میلیون TEU برسد؛ روندی که از تداوم سرمایه‌گذاری شرکت‌های بزرگ کشتیرانی برای توسعه و نوسازی ناوگان جهانی حکایت دارد.

سهم ۵۶ درصدی کشتی‌های LNGسوز در سفارش‌های جدید

یکی از مهم‌ترین تحولات صنعت کشتیرانی در سال‌های اخیر، تغییر رویکرد مالکان کشتی‌ها و شرکت‌های حمل‌ونقل دریایی در انتخاب فناوری پیشران شناورهاست. بر اساس آمار آلفالاینر، کشتی‌های دوگانه‌سوز با قابلیت استفاده از گاز طبیعی مایع (LNG)، حدود ۵۶ درصد از ظرفیت سفارش‌های جدید ساخت کشتی را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین سهم کشتی‌های دوگانه‌سوز متانولی حدود ۱۲ درصد گزارش شده است.

در مقابل، سفارش ساخت کشتی‌های متعارف بار دیگر روند افزایشی به خود گرفته و به‌ویژه در بخش شناورهای با ظرفیت کمتر از ۷ هزار TEU مورد توجه قرار گرفته است. این روند عمدتاً به کاربرد گسترده این کشتی‌ها در مسیرهای منطقه‌ای، محدودیت دسترسی برخی مناطق به زیرساخت‌های سوخت جایگزین و جذابیت بیشتر آنها در بازار اجاره بازمی‌گردد.

این گزارش همچنین نشان می‌دهد در بخش کشتی‌های بزرگ با ظرفیت بیش از ۱۵ هزار TEU، حدود ۷۲ درصد سفارش‌ها به شناورهای دوگانه‌سوز LNG اختصاص دارد. در مقابل، در میان کشتی‌های کوچکتر از هزار TEU، حدود یک‌سوم سفارش‌ها به فناوری‌های جایگزین از جمله برق، باد، آمونیاک، هیدروژن و LNG مربوط می‌شود.

اجاره یک کشتی کانتینری روزانه ۱۲۰ هزار دلار آب خورد

بررسی وضعیت بازار اجاره کشتی‌های کانتینری حاکی از تداوم کمبود شناورهای آماده‌به‌کار و بالا بودن سطح تقاضا در این بازار است. بر اساس گزارش آلفالاینر، نرخ اجاره کشتی‌های کانتینری به بالاترین سطح خود در چهار سال اخیر رسیده و برای برخی شناورهای بزرگ و مدرن، نرخ‌های قابل‌توجهی به ثبت رسیده است.

در یکی از معاملات گزارش‌شده، یک فروند کشتی با ظرفیت ۴۸۰۰ TEU با نرخ روزانه ۸۰ هزار دلار برای مدت ۱۲ ماه اجاره شده است. همچنین نرخ اجاره یک کشتی با ظرفیت ۶۷۰۰ TEU در معاملات گزارش‌شده به حدود ۱۱۵ تا ۱۲۰ هزار دلار در روز رسیده است.

در بخش حمل‌ونقل کانتینری نیز شاخص حمل کانتینری شانگهای (SCFI) به ۳۶۸۱ واحد افزایش یافته که تقریباً سه برابر سطح این شاخص در مدت مشابه سال گذشته است.

با این حال، مؤسسه آلفالاینر نسبت به افزایش عرضه ناشی از تحویل گسترده کشتی‌های جدید در سال‌های آینده هشدار داده و این روند را یکی از عوامل بالقوه برهم‌زننده تعادل کنونی بازار ارزیابی کرده است.

بازگشت تدریجی خطوط کشتیرانی به مسیر کانال سوئز

یکی دیگر از تحولات مهم صنعت حمل‌ونقل دریایی، تغییر تدریجی مسیر برخی خطوط کشتیرانی و بازگشت آنها به مسیر کانال سوئز است.

بر اساس این گزارش، ائتلاف کشتیرانی پریمیر (Premier Alliance) تصمیم گرفته است دو سرویس دیگر خود در مسیرهای آسیا ــ مدیترانه را از طریق کانال سوئز و دریای سرخ انجام دهد. این تصمیم در ادامه تغییر مسیرهای قبلی این ائتلاف اتخاذ شده است. از جمله تغییرات در برنامه جدید، اضافه شدن بندر سوخنا مصر به یکی از این سرویس‌هاست.

همچنین شرکت کشتیرانی CMA CGM با اعمال تغییراتی در سرویس‌های خود، برخی مسیرهای ارتباطی اروپا، آمریکای شمالی و اقیانوسیه را بازآرایی کرده و در یکی از موارد، مسیر ترانس‌آتلانتیک را به‌صورت موقت از برنامه یک سرویس زمستانی حذف کرده است. با وجود این تحولات، گزارش آلفالاینر تأکید می‌کند ارزیابی آثار کامل بازگشت خطوط کشتیرانی به کانال سوئز بر بازار حمل‌ونقل دریایی، به تکمیل فرآیند تغییر مسیر سرویس‌ها وابسته است. بر این اساس، پیش‌بینی می‌شود آثار گسترده‌تر این تغییرات از سه‌ماهه نخست سال ۲۰۲۷ نمایان شود.

افزایش ظرفیت ناوگان غیرفعال و رشد تعمیرات کشتی‌ها

بر اساس آمار منتشرشده، ظرفیت ناوگان تجاری کانتینری غیرفعال جهان تا ۱۹ اکتبر ۲۰۲۶ به حدود ۲۸۷ هزار TEU رسیده که معادل ۰.۸ درصد از ظرفیت کل ناوگان کانتینری جهان است.

همچنین ظرفیت کشتی‌های مستقر در تعمیرگاه‌ها و حوضچه‌های خشک به حدود ۷۶۹ هزار TEU افزایش یافته است. به این ترتیب، مجموع ظرفیت ناوگان تجاری غیرفعال و کشتی‌های در حال تعمیر از مرز یک میلیون TEU عبور کرده و به حدود یک میلیون و ۵۰ هزار TEU رسیده است.

گزارش آلفالاینر همچنین وضعیت خاورمیانه و محدودیت تردد عادی شناورهای تجاری در تنگه هرمز را از جمله عوامل مؤثر بر خارج ماندن بخشی از ظرفیت ناوگان کانتینری از چرخه فعالیت تجاری عنوان کرده است.

ناپدید شده اما حالش خوب است!

به نقل از ورایتی، مایکل داگلاس اطلاعات جدیدی از جک نیکلسون برای طرفداران او داد. در مراسمی که به تازگی برای تبلیغ کتاب خاطرات جدید مایکل داگلاس با عنوان «یک سواری جهنمی» برگزار شده بود، از داگلاس درباره جک نیکلسون و رابطه‌اش با بازیگر فیلم «پرواز بر فراز آشیانه فاخته» سوال شد.

داگلاس گفت: دوست داشتم با جک بازی می‌کردم. دیگر کار نمی‌کند. حالش خوب است. ناپدید شده، من درک می‌کنم. من هنوز او را می‌بینم، حالش خوب است. در خانه‌اش است و با دمپایی‌هایش راه می‌رود. آره هنوز راه می‌رود. او شایسته است. درکش می‌کنم. چند سال از من بزرگتر است، اما درکش می‌کنم. (داگلاس ۸۲ ساله است، در حالی که نیکلسون ۸۹ ساله است.)

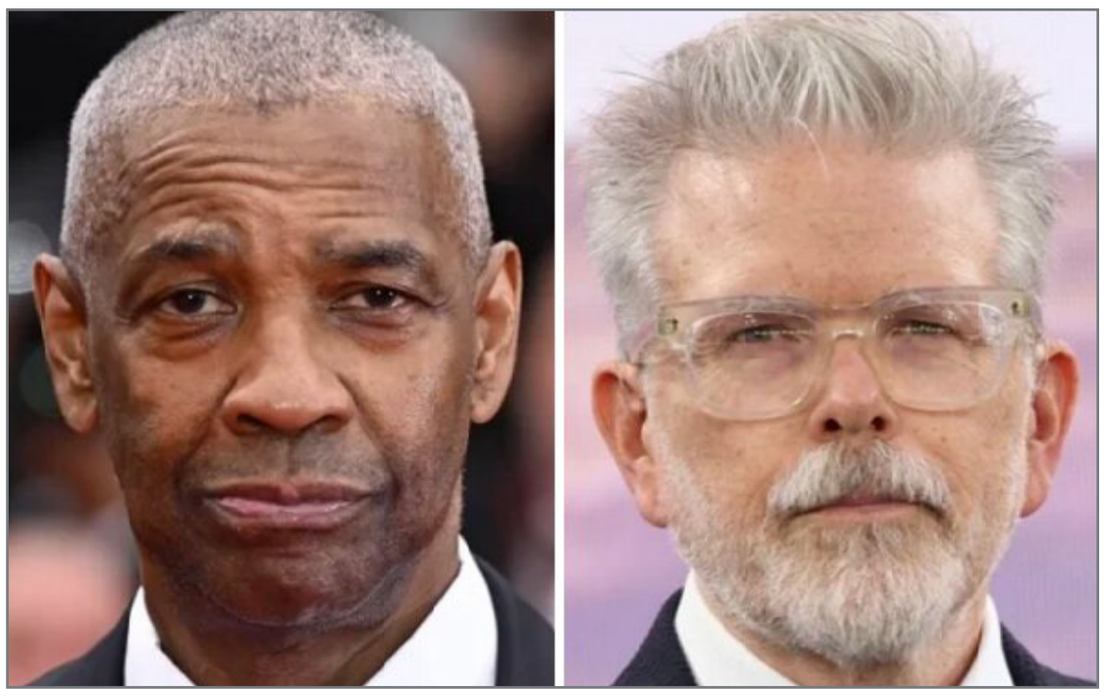
در حالی که این ۲ هرگز در سینما با هم بازی نکردند، داگلاس تهیه‌کننده فیلم «پرواز بر فراز آشیانه فاخته» محصول ۱۹۷۵ بود که در آن نیکلسون در نقش رندل مکمورفی بازی کرد. این فیلم ۹ نامزدی اسکار کسب کرد و پنج جایزه از جمله بهترین بازیگر مرد برای نیکلسون و بهترین فیلم را از آن خود کرد.

اگرچه جک نیکلسون هرگز به طور رسمی بازنشستگی خود را اعلام نکرد، اما این بازیگر برنده اسکار پس از فیلم «از کجا می‌دانی» در سال ۲۰۱۰ در هیچ فیلمی ظاهر نشده است. او همچنین به ندرت در تصویری دیده می‌شود و جدیدترین تصویر از او، عکسی بود که دخترش، در ماه آوریل به مناسبت تولد این ستاره سینما به اشتراک گذاشت.

این عکس که در استوری اینستاگرام او منتشر شد، نیکلسون را در حالی که با لبخندی بر لب، دارد دست می‌زند و در کنار جونی میچل نشسته نشان می‌دهد. لورین زمان گرفته شدن عکس را مشخص نکرد، اما روی عکس نوشته است: «¡¡ ۸۹!!»

آخرین بار جک نیکلسون در برنامه ویژه تلویزیونی «شنبه شب زنده» در شبکه NBC در فوریه ۲۰۲۵ حضور یافت.

خروج کریستوفر مک‌کواری از دنیای تام کروز

اولین فیلم کریستوفر مک‌کواری بدون حضور تام کروز در ۲۵ سال اخیر، با بازی دنزل واشینگتن شکل می‌گیرد.

به نقل از ورلد آف ریل، «رهایی دلسوزانه» فیلم جدید کریستوفر مک کواری است که دنزل واشینگتن نقش اصلی آن را برعهده دارد.

فیلمبرداری این فیلم ماه آینده در نیویورک آغاز خواهد شد و از نوامبر ۲۰۲۶ تا فوریه ۲۰۲۷ ادامه خواهد یافت. تاریخ اکران فیلم برای یکم اکتبر ۲۰۲۷ تعیین شده است.

پس از ۲۵ سال این اولین فیلمی است که این کارگردان در حالی می‌سازد که تام کروز در آن حضور ندارد.

یک نکته جالب دیگر هم پشت دوربین است؛ مک‌کواری، ایگیل بریلد را به عنوان مدیر فیلمبرداری خود استخدام کرده تا با یک فرد جدید کار و یک تغییر قابل توجه را تجربه کند زیرا او دهه گذشته را در دنیای «ماموریت غیرممکن» گذرانده و با فیلمبردارانی مانند رابرت السویت، راب هاردی و فریزر تاگارت همکاری کرده است.

بریلد فیلمبردار متفاوتی است؛ او «جاماندگان» الکساندر پین، «در بروژ» مارتین مک دونا و «خانه پوشالی» دیوید فینچر را فیلمبرداری کرده است.

به نظر می‌رسد این فیلم یک داستان جنایی کوچک‌تر و شخصیت‌محور باشد و تغییر واقعی در روند کاری مک‌کواری پس از سال‌ها بدلکاری‌های نمایشی ایجاد کند.

فیلمنامه «رهایی دلسوزانه» را اسکات بارکان و گرگ زنتنر نوشته‌اند و دنزل واشینگتن نقش یک کارآگاه پلیس سابق را بازی می‌کند که در حال گذراندن حبس ابد است و به سرطان مغز لاعلاج مبتلاست.

در حالی که تنها ۶ ماه دیگر از عمرش باقی مانده، او عفو می‌خورد و به خانه، پیش دختر از خود بیگانه‌اش می‌رود و با نوه‌ای که هرگز نمی‌دانست وجود دارد، ملاقات می‌کند. او فقط می‌خواهد جبران کند و گذشته‌اش را پشت سر بگذارد، اما گذشته هنوز با او کار دارد.

این پروژه خیلی سریع شکل گرفت. مک‌کواری که دیگر دست راست تام کروز نیست، نیاز به یافتن کار جدیدی داشت و در همین حال، قرار بود واشینگتن پاییز امسال در فیلم حماسی «هانیبال» نتفلیکس با آنتوان فوکوآ همکاری کند، اما این شبکه استریم به دلیل نگرانی‌های مالی، این پروژه را لغو کرد.

این اولین باری است که مک‌کواری در دنیایی بدون تام کروز کار می کند.

این ۲ از زمان «راه اسلحه» که بیش از ۲۵ سال پیش اکران شد، با همکار کرده بودند و آخرین فیلم او پیش از مجموعه «ماموریت غیرممکن»، «جک ریچر» در سال ۲۰۱۲ بود. همکاری او با واشینگتن در یک فیلم مهیج درباره رستگاری می‌تواند فیلمی قابل توجه باشد.

هشداری برای آینده مستند

مجید رستگار کارگردان مستند «کدهای سیاه» با اشاره به سیاست‌های جهان‌خوارانه آمریکا در کشورهایی نظیر عراق، سوریه و لیبی تأکید کرد: سران این کشورها تبدیل شدند به ترسک‌هایی که فقط حضور دارند و هر موقع آمریکا بخواهد چیزی بهشان می‌دهد و هر موقع هم نخواهد، چیزی نمی‌دهد تا تهدیدشان کند.

رستگار درباره شناخت نسل جوان نسبت به واقعه تسخیر لانه جاسوسی توضیح داد: گفته می‌شود تمام مشکلات و درگیری های که با آمریکا داریم و تا الان هم ادامه پیدا کرده است، به خاطر تسخیر لانه جاسوسی است اما ما هر چقدر هم مستند ساختیم، همچنان نتوانستیم این را به نسل جوان القا کنیم که این همان آمریکایی است که برایش شاه، وزیر، مصدق، روحانی و آخوند هیچ فرقی ندارد و فقط دنبال منافع خودش است.

نسل جوان دارد متوجه می شود که آمریکا جهان‌خوار است

کارگردان مستند «کدهای سیاه» اظهار کرد: در جریانات اخیر، به نظر من اتفاقات مثبتی افتاد و نسل جدید رسانه‌ای توانست کمک کند تا جایگاه آمریکا نشان داده شود. جهان‌خواری آمریکا یعنی دوست دارد نفت را فقط برای خودش داشته باشد، معادن یک کشور را برای خودش می‌خواهد بگیرد. اوکراین، عراق، افغانستان، ونزوئلا و سوریه نمونه‌هایی از کشورهای بسیار بزرگ و باتمدنی هستند که از بین رفته‌اند.

رستگار در بخش دیگری از صحبت‌هایش با اشاره به لزوم انتقال مفاهیم به عموم مردم تصریح کرد: در طول این سال‌ها، ما به صورت ایدئولوژیک به علت دشمنی و تقابلمان با آمریکا پرداخته‌ایم و وقتی مخاطب، یک مخاطب خاص است که به لحاظ تفکری با سازنده اثر تضاد دارد، حرف طرف مقابل را گوش نمی‌دهد. پس باید این صحبت‌ها از سمت کسانی به او منتقل شود که هم‌سو، هم‌جریان و هم‌تیپ خودشان باشند. این کاری است که هیچ‌وقت انجام نشده و برای همین در این سال‌ها ما در این زمینه به مشکل خوردیم و عقب افتادیم.

هشداری برای آینده مستند در ایران

وی در پاسخ به این پرسش که بین مدیوم سینما و مستند کدام را ضروری‌تر می‌داند، بیان کرد: سینما خوب و برای من جذاب است ولی اگر بنا باشد حرف مستند و تاریخی در فیلم زده شود، مخاطب برایش کمتر مورد قبول است و همه می‌گویند این فضا، فضای «فیلم» است و از واقعیت فاصله دارد. اما مستند اثری است که بر اساس مستندات ساخته شده است. متأسفانه مستند حدود یک سال است که دچار مشکل جدی شده و تمام ارگان‌ها به سمت تولید کارهای کوتاه رفته‌اند؛ کارهایی برای اینستاگرام که در همان بستر هم از بین می‌روند و چیزی ماندگار نخواهند بود. به همین دلیل از ساخت مستندهایی که منبع و مأخذ دارند و جامع هستند، دور می‌شوند که بزرگ‌ترین اشتباهشان نیز همین است.

این مستندساز با هشدار نسبت به عواقب این رویه تأکید کرد: اگر این اتفاق ادامه پیدا کند و ارگان‌ها به سمت آن ریزه‌کاری‌ها بروند، در چند سال آینده عملاً یک مستند فاخر ماندگار که بشود به آن رجوع کرد، فکت از آن گرفت و استفاده کرد، نخواهیم داشت. در مورد شهدای خاص، کارهای دو سه دقیقه‌ای ساخته می‌شود و دیگر چیز ماندگاری مثل «عابدان کهنز» و نظیر آن نخواهیم دید. این رویکرد به این دلیل است که ارگان‌ها بهانه‌شان این شده که پول نداریم، پس کلیپ‌های کوتاه می‌سازیم. عملاً امروز تمام نهادها دنبال رزومه‌سازی برای خودشان هستند تا بگویند این تعداد کار ارائه دادیم و در نتیجه کمیت مهم‌تر از کیفیت شده است. امروز دیگر آدم دلسوز فنی مستندساز در راس این مراکز کم‌تر پیدا می‌شود؛ کسی که به این درک برسد و بداند مستند باید برای آیندگان ساخته شود.

رستگار با اشاره به ضرورت تخصیص بودجه به مستندهای عمیق عنوان کرد: برای ساخت یک مستند ماندگار باید چند ماه زحمت کشید. برای «کدهای سیاه» که درباره‌اش صحبت می‌کنیم، ۲ سال زحمت کشیده شده است. مستندهایی که به عنوان منبع و مأخذ استفاده می‌شوند و اهمیت دارند، باید رویشان کار شود و بودجه مناسب داشته باشند. من معتقدم در جنگ اخیر مدیون کارهای کوتاه و زودبازده بودیم ولی از آن سمت باید سالانه همان بودجه‌هایی که برای مستندسازی تخصیص داده می‌شد، تخصیص داده شود و این چراغ نباید خاموش شود.

اکران «جهان مبهم هاتف» به زودی اتفاق می‌افتد

وی در پایان درباره فعالیت‌های اخیر خود بیان کرد: این روزها منتظر اکران فیلم سینمایی‌ام «جهان مبهم هاتف» هستم که با مشکلاتی روبه‌رو است و مساله آن هم فهم تفاوت سینما و مستند است. باید برخی افراد را توجیه کرد که در سینما قرار نیست همه مستندات برابر باشد و اهمیت در ساخت درام جذاب است. در طول این ۲ سال درگیر تولید ۴ مستند هم بوده‌ام که آنها هم در نوع روایت، ساختار، فرم و قصه گویی متفاوت هستند. ۲ مستند به نام‌های «ژرتوا» و «تاوان فراموشی» اکران شدند، به جشنواره‌ها رسیدند و مورد لطف قرار گرفتند. امسال هم ۲ اثر دیگر با نام‌های «دروازه جهنم» و «من سبز زیتونی هستم» در جشنواره‌ها اکران خواهند شد.

کالبدشکافی بحران تعلق و هویت در میان مهاجران

در منظومه مطالعات مهاجرت و دیاسپورا، تمایز میان نسل اول و نسل دوم، تمایزی صرفاً تقویمی یا سنی نیست؛ بلکه نشان‌دهنده دو زیست‌جهانِ کاملاً متفاوت با دو افق معنایی مجزاست. نسل نخست، حاملِ خاطره‌ای روشن، عینی و تجربی از سرزمین مادری است؛ هجرت برای آنان رویدادی زیسته، آگاهانه و معطوف به هدفی مشخص بوده است. اما «نسل دوم دیاسپورا» -فرزندانی که در کشور میزبان زاده شده یا سال‌های بنیادین رشد خود را در آن گذرانده‌اند- با پیامدهای مهاجرتی مواجهند که خود نقشی در تصمیم‌گیری برای آن نداشته‌اند.

این نسل، از نخستین مراحل یادگیری و اجتماعی‌شدن، به طور هم‌زمان در دو میدان ناهمگون رشد می‌کند: حریم خانه با اتکا به زبان مادری، آیین‌ها، الگوهای رفتاری و حساسیت‌های سنتی، فرهنگی را به او القا می‌کند؛ در حالی که مهدکودک، مدرسه، محله، گروه همسالان و رسانه‌های جمعیِ جامعه میزبان، ساختار ذهنی و زبانی دیگری را مطالبه می‌کنند. پیامد این تجربه تقاطعی، نه شکل‌گیری ساده و خطی هویت، بلکه نوعی «مذاکره بی‌پایان هویتی» است که مفهوم «تعلق» را برای آنان به پرسشی دائمی و آزارنده بدل می‌سازد.

فرزندان هجرت؛ ناظران بی‌خاطره در متن جامعه‌پذیری دوگانه

چالش اصلی نسل دوم در دوگانه بنیادین «پیوند عاطفی با خاستگاه قومی» و «تمایل شدید به رسمیت‌شناخته‌شدن در جامعه محل تولد» خلاصه می‌شود. این موقعیت، تعارض‌هایی ساختاری را پدید می‌آورد:

دوگانگی ارزشی و تعلیق هویتی: نوجوان و جوان نسل دوم پیوسته میان دو نظام ارزشی در نوسان است. آنچه در کانون خانواده «احترام به بزرگ‌تر، حیای رفتاری، همبستگی خویشاوندی و اطاعت جمعی» شمرده می‌شود، در مدرسه و محیط پیرامون به منزله «وابستگی ناسالم و فقدان فردیت و استقلال» تعبیر می‌گردد. برعکس، استقلال‌طلبی و فردگرایی مورد تشویق جامعه میزبان، در خانه با برچسب نافرمانی و گسست از اصالت مواجه می‌شود. برآیند این نوسان، وضعیت موسوم به «نه کاملاً این‌جایی، نه کاملاً آن‌جایی» است.

گسست زبانی و فرسایش حافظه تاریخی: زبان رسمی جامعه میزبان، زبان مسلط اندیشیدن، تحصیل، دوستی و عواطف روزمره نسل دوم است. با تضعیف و تقلیل زبان مادری به ابزاری محدود برای گفت‌وگوهای ساده خانگی، ارتباط این نسل با متون تاریخی، ادبیات فاخر، نغمه‌ها و دقایق حسی فرهنگ مبدأ قطع یا دچار لکنت می‌شود. این نارسایی زبانی، فاصله عاطفی میان نسل‌ها را تعمیق کرده و حس بیگانگی با ریشه‌ها را تشدید می‌کند.

تضاد میان فردیت نوگرا و وفاداری جمعی: خانواده‌های مهاجر، با هدف بازتولید حیات فرهنگی خود در غربت، اغلب فرزندان را تحت فشار اخلاقی قرار می‌دهند تا سبک ازدواج، معاشرت، انتخاب رشته و پوشش خود را مطابق الگوهای بسته جامعه سنتی تنظیم کنند. تخطی از این چارچوب‌ها برای نسل دوم، بهایی سنگین به شکل احساس گناه و اضطراب ناشی از برهم‌زدن آرامش خانواده به همراه دارد.

چرخه بازتولید تبعیض و سد «دیگری‌شدن»

فشار روانی وارد بر نسل دوم صرفاً درون‌خانوادگی نیست، بلکه در برخوردهای بیرونی بازتولید می‌شود. این نسل غالباً میان دو تیغه یک قیچی تحت فشار قرار می‌گیرد: از یک‌سو ترغیب به «جذب کامل» (Assimilation) می‌شود و از سوی دیگر با دیوار بلند «دیگری‌شدن» (Othering) برخورد می‌کند:

توهم پذیرش در برابر واقعیت طرد پنهان: نسل دوم ممکن است به زبان رسمی جامعه میزبان بدون هیچ لهجه‌ای سخن بگوید، بالاترین مدارج تحصیلی را کسب کند و شناسنامه و تابعیت آن کشور را داشته باشد؛ با این حال، به دلیل نام خانوادگی، رنگ پوست، چهره یا پیشینه عقیدتی، همواره با پرسش‌های تحقیرآمیزی چون «واقعاً اهل کجایی؟» روبه‌رو می‌شود. این «خارجی ماندنِ همیشگی» فرآیند هویت‌یابی ملی او را فرومی‌پاشد.

چرخه انزوا و واکنش تدافعی: هنگامی که تلاش فرد برای ورود به جریان اصلی جامعه به درِ بسته تبعیض در بازار کار یا قضاوت‌های روزمره ختم می‌شود، واکنشی تدافعی بروز می‌کند. فرد سرخورده از پذیرش اجتماعی، به شکلی واکنشی و رادیکال به هویت دینی یا قومی پناه می‌برد؛ پدیده‌ای که جامعه‌شناسان از آن با عنوان «بازگشت هویتی واکنشی» یاد می‌کنند و می‌توانند به جداسازی اجتماعی و گاه جذب در خرده‌فرهنگ‌های افراطی بینجامد.

پیامدهای روان‌شناختی و بارِ پنهان تروماهای بین‌نسلی

زندگی در این موقعیت برزخی، هزینه‌های سنگین روان‌شناختی بر دوش نسل دوم می‌گذارد. مطالعات حوزه سلامت روان نشان می‌دهند که اضطراب وجودی، بحران خودارزشمندی، احساس فقدان تکیه‌گاه، و افسردگی ناشی از انزوای دوطرفه در این نسل به وفور دیده می‌شود.معضل بزرگ‌تر، دشواری در کمک‌خواهی روان‌شناختی (Help-Seeking) است. در فرهنگ سنتی بسیاری از دیاسپوراها، مراجعه به مشاور و روان‌شناس تابو یا نشانه‌ای از ضعف ایمان و اراده تلقی می‌شود؛ از سوی دیگر، کلینیک‌ها و مشاوران جامعه میزبان نیز به دلیل فقدان سواد میان‌فرهنگی، از درک عمق تضادهای درونی مهاجران و گره‌های برخاسته از هنجارهای سنتی ناتوانند.

از تعارض تا آفرینش؛ افق هویت ترکیبی

باید توجه داشت که مواجهه با دو فرهنگ لزوماً سرنوشتی محتوم به بحران و درماندگی نیست. همان‌گونه که نظریه‌پردازان پسامهاجرت تأکید می‌کنند، گذر از این بحران زمانی آغاز می‌شود که انگاره غلطِ «یا این فرهنگ، یا آن فرهنگ» کنار گذاشته شود و جامعه‌پذیری به سوی ساختن «هویت ترکیبی» (Hybrid Identity) حرکت کند.

برای گذار از تضاد به باروری فرهنگی، اتخاذ راهبردهای زیر اجتناب‌ناپذیر است:

جایگزینی جذب با الگوی ادغام تعاملی (Integration): پذیرش اینکه ادغام به معنای ذوب‌شدن و انکار اصالت گذشته نیست؛ جامعه میزبان باید چندگونگی فرهنگی را به عنوان عنصری برای غنای مدنی خود به رسمیت بشناسد، نه نشانه‌ای از عدم تعهد ملی.نهادینه‌سازی آموزش‌های مکمل دوزبانه: تداوم آموزش ساختارمند زبان و تاریخ مبدأ، مانع از احساس حقارت فرهنگی در نسل دوم شده و زبان مادری را از یک یادگار موزه‌ای به سرمایه‌ای ارتباطی تبدیل می‌کند.ترویج گفت‌وگوی بین‌نسلی بدون قضاوت اخلاقی: والدین با درک شرایط اجتماعی دنیای جدید، نیاز دارند رویکرد دستوری و سرزنش‌گرایانه را با گفت‌وگوی گشوده جایگزین کنند تا خانه به جای سنگر دفاع از سنت، به پناهگاه امن درک متقابل بدل شود.کانالیزه‌کردن تجارب در خلاقیت‌های ادبی و هنری: خلق ادبیات دورگه، سینما، موسیقی و تئاترهای دیاسپورایی، بهترین محملی است که در آن «درد زیستن در میانه‌مرزها» بازگو شده و از اضطراب فردی به خلاقیت، آگاهی‌بخشی و قدرت جمعی تبدیل می‌گردد.

تجسم زنده مرزهای لغزان جهان معاصر

نسل دوم دیاسپورا نه مهاجر به شمار می‌رود و نه شهروندی تک‌بعدی از جامعه مستقر؛ آنان تجسم زنده مرزهای لغزان جهان معاصرند. اگرچه این نسل بار گران تعارض میان وفاداری سنتی و الزامات مدرن را بر دوش می‌کشد، اما در صورت عبور از برزخ هویتی و مواجهه با ساختارهای بدون تبعیض، به شهروندانی فراملی با تسلط بر چند زبان و ادراک عمیق میان‌فرهنگی تبدیل می‌شوند؛ پل‌هایی استوار که می‌توانند فراتر از هر سفارتخانه و قرارداد رسمی، مدارا، دادوستد فرهنگی و تفاهم میان ملت‌ها را پی‌ریزی کنند.

سامانه شکایت از نقض حقوق شهروندی در قوه قضاییه فعال شد

حقوق شهروندی از ابتدایی و اساسی ترین حقوق افراد به شمار میرود. آگاهی از حقوق شهروندی، ابزار اصلی مردم برای مقابله با سوءاستفادههای احتمالی قدرت است. وقتی شهروند میداند چه حقوقی دارد، میتواند به عنوان یک ناظر فعال، سلامت عملکرد نهادهای دولتی و قضایی را تضمین کند.

در همین رابطه آیت الله هاشمی شاهرودی رئیس وقت قوه قضاییه در آذرماه سال ۱۳۸۳ دستورالعمل بند ۱۵ قانون حفظ حقوق شهروندی را ابلاغ کرد.

حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژهای نیز در بهمن ماه سال ۱۴۰۳ اصلاح دستورالعمل اجرایی بند ۱۵ قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی را با با اصلاحات و الحاقات بعدی تصویب و ابلاغ کرد. همچنین با توجه به اهمیت حفظ حقوق شهروندی و کرامت انسانی، «اصلاحیه دستورالعمل حفظ کرامت و ارزشهای انسانی در قوه قضاییه» توسط حجتالاسلام والمسلمین محسنی اژهای در ۳۰ آبان ۱۴۰۴ ابلاغ شد.

رئیس قوه بارها در جلسات مختلف به رعایت حقوق شهروندان در دستگاه قضایی و در زمان مراجعه آنها به محاکم تاکید کرده است.

در همین راستا و با استناد به «قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی» (مصوب ۱۳۸۳) و دستورالعملهای ابلاغی ریاست قوه قضاییه در سالهای ۱۳۸۳ و ۱۴۰۳، چارچوبهای نظارتی جهت صیانت از حقوق شهروندان در دستگاه قضایی تقویت شده است و سامانه دریافت گزارشها و شکایات نقض حقوق شهروندی قوه قضاییه به طور رسمی به جلسهای با حضور حجت الاسلام والمسلمین خلیلی معاون اول قوه قضاییه، سراج، دبیر ستاد حقوق بشر و معاون امور بین الملل قوه قضاییه، دانش، رئیس سازمان حفاظت و اطلاعات قوه قضاییه، آسیابی، رئیس سازمان زندان ها، حجت الاسلام والمسلمین عبداللهی دادستان انتظامی قضات، محمدرضا صارمی رئیس دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی قوه قضاییه افتتاح شد.

معاون اول قوه قضاییه با تأکید بر اینکه مردم نباید تحقیر شوند و عزت و کرامت آنان باید حفظ شود، افزود: این حقوقی است که همه مسئولان باید آن را رعایت کنند. گاهی شاهد برخی تخلفات هستیم و در برخی موارد نیز شکلگیری قانون و دستورالعمل حقوق شهروندی برای احیای حقوق مردم و رعایت آن در فرایندهای مختلف است.

وی با اشاره به راهاندازی سامانه دریافت گزارشها و شکایات نقض حقوق شهروندی گفت: در گذشته چنین سامانهای نبود و افراد اطلاع دقیقی از مسیر مراجعه نداشتند؛ اما اکنون این سامانه شکل گرفته و مردم به راحتی میتوانند مراجعه کنند و اگر احساس کردند حقوقشان در جایی رعایت نشده، از طریق سامانه به مراجع مختلف، بهویژه دفتر حقوق شهروندی، گزارش دهند. گزارشها بررسی دقیق میشود و اگر جرمی شکل گرفته باشد، مطابق قانون با آن برخورد خواهد شد.

آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی در سال ۱۳۸۳ به تصویب رسید و در ادامه، دو دستورالعمل از سوی رؤسای قوه قضاییه، یکی در سال ۱۳۸۳ و دیگری در سال ۱۴۰۳، در این زمینه ابلاغ شد که بر اساس آنها هیئت مرکزی حقوق شهروندی تشکیل شده است.

وی با تشریح ترکیب اعضای این هیئت افزود: معاون اول قوه قضاییه، دادستان کل کشور، معاون امور بینالملل قوه قضاییه، رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح، رئیس سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی، رئیس مرکز حفاظت اطلاعات قوه قضاییه و دبیر جلسه که رئیس هیئت مرکزی حقوق شهروندی اعضای این هیئت هستند.

صارمی با بیان اینکه این هیئت مسئولیت راهبری و سیاستگذاری هیئتهای بازرسی حقوق شهروندی در سراسر کشور را بر عهده دارد، اظهار کرد: با توجه به منویات مقام معظم رهبری و تأکیدات ریاست قوه قضاییه، ضروری است هیئتهای بازرسی با فعالیت بیشتر و جدیت مضاعف به مأموریتهای خود عمل کنند.

وی چهار محور اصلی فعالیت در حوزه حقوق شهروندی را تشریح کرد و گفت: حسن برخورد کارکنان دستگاه قضایی با مراجعان، جلوگیری از بازداشتهای غیرضروری، تعیین تکلیف اموال توقیف شده و همچنین نظارت بر تحتنظرگاهها، بازداشتگاهها و عملکرد ضابطان، چهار محور اصلی این حوزه را تشکیل میدهند.

صارمی با تأکید بر اهمیت رعایت حقوق شهروندی در مجموعههای قضایی تصریح کرد: مردم در مراجعه به دستگاه قضایی انتظار دارند حقوق قانونی آنها رعایت شود و با برخورد مناسب و شایسته مواجه شوند.

وی با اشاره به ضمانتهای اجرایی قانون حقوق شهروندی ادامه داد: در سال ۱۳۹۴، رعایت حقوق شهروندی در چارچوب قوانین مربوط مورد توجه قرار گرفت و جرم انگاری شد، بر اساس ماده ۷ قانون آیین دادرسی کیفری، تمامی مراجع قضایی موظف به رعایت حقوق شهروندی هستند. در صورت تخلف، موضوع از طریق مراجع انضباطی و انتظامی پیگیری میشود و چنانچه رفتار ارتکابی عنوان مجرمانه داشته باشد، مطابق قانون با فرد متخلف برخورد خواهد شد.

حجت الاسلام والمسلمین خلیلی معاون اول قوه قضاییه در جریان رونمایی از این سامانه با بیان اینکه امروز شاهد تحول در قوه قضاییه هستیم، تصریح کرد: شکلگیری این سامانه موجب شده مردم بتوانند شکایات خود را به سمع و نظر مسئولان برسانند. نگاه رئیس قوه قضاییه به حفظ عزت مردم و رعایت حقوق حتی افراد مجرم است.

وی با تأکید بر اینکه نباید موضوع حقوق شهروندی را یکطرفه دید، اظهار کرد: همانگونه که شهروندان حقوق دارند، کسانی که در مراجع مختلف خدمت میکنند نیز دارای حقوقی هستند و باید حقوق آنان نیز پاس داشته شود. تعریف شهروند باید وسیع باشد و کارگزاران را نیز شامل شود؛ چراکه آنان هم حقوقی دارند که باید از سوی مراجعهکنندگان رعایت شود. اما اگر نقض حقوقی صورت گرفت، مجرایی برای رسیدگی وجود دارد؛ مراجع نظارتی، بازرسیها و حتی در نیروی انتظامی سازوکارهای نظارتی و بازرسی سالانه وجود دارد.

معاون اول قوه قضاییه با اشاره به آمار موجود گفت: موارد بسیار کم و بهندرت پیش میآید که کسی شکایت کند در کلانتری یا قوه قضاییه حقوق شهروندی نقض شده است. بر اساس آماری که امروز ارائه شد، موارد تشویقی ما بیشتر از موارد تخلف بوده است؛ یعنی مبنا را بر تشویق کسانی گذاشتهایم که حقوق مردم را رعایت میکنند، مردم را عزیز میدارند و آنان را تحقیر نمیکنند. وقتی این افراد تشویق شوند، یک فرهنگ شکل میگیرد و با شکلگیری این فرهنگ، شاهد نقض کمتر حقوق شهروندی خواهیم بود.

وی درباره احساس عدالت از سوی مردم گفت: آنچه مورد تأکید مقام معظم رهبری است، اینکه عدالت باید برای مردم کاملاً مشهود و ملموس باشد و مردم هنگام مراجعه به دادگستریها و جاهای مختلف، احساس عدالت کنند و بگویند اقدام امروز در زندگی آنان تأثیرگذار بوده است. قوه قضاییه همین کار را انجام میدهد و سامانههایی که شکل میگیرد و اقدامات بزرگی که انجام میشود، همه در راستای محسوس شدن عدالت است.

حجت الاسلام والمسلمین خلیلی افزود: احساس عدالت از خود عدالت مهمتر است، همانطور که احساس امنیت بالاتر از امنیت است. در گذشته فرایند رسیدگی پیچیده بود، اما امروز با افتتاح سامانه ضمانت الکترونیک برای کسانی که در دستگاه قضایی بعنوان متهم وارد میشوند چنانچه برای آنها قرار تأمین وثیقه یا کفالت صادر شود اولاً بلحاظ تنوع در وثایق نیازی نیست که فقط سند معرفی کنند بلکه میتوانند از وثایق دیگر که جز دارائی آنها بحساب میآید همچون خودرو، سهام، طلا و سیم کارت بعنوان وثیقه تعرفه کنند. ثانیاً دیگر نیازی به انجام کار کارشناسی وجود ندارد و هزینهای برای کارشناسی وجود ندارد. ثالثاً بسیار سریع و بادقت انجام میشود.

محمدرضا صارمی رئیس هیئت مرکزی حقوق شهروندی با اشاره به تشکیل هیئت مرکزی حقوق شهروندی گفت: قانون احترام به

کمبود جدی فضای آموزشی در مناطق حاشیهای و پرتراکم شهری

در نشست مشترک علیرضا کاظمی، وزیر آموزشوپرورش و سید پرویز فتاح، رئیس ستاد اجرایی فرمان امام(ره)، همزمان با افتتاح ۳۲۱۰ امین مدرسه برکت در شهرستان خانمیرزا استان چهارمحالوبختیاری، بر توسعه عدالت آموزشی، ارتقای کیفیت یادگیری، مهارتآموزی دانشآموزان و توجه ویژه به مناطق محروم و کمبرخوردار تأکید شد.

وزیر آموزش و پرورش در این نشست مشترک ضمن قدردانی از اقدامات ستاد اجرایی فرمان امام (ره) در حوزه مدرسهسازی، این اقدام را از ماندگارترین خدمات اجتماعی و عمرانی این مجموعه در مناطق مختلف کشور دانست.

کاظمی با اشاره به اهمیت مدرسهسازی در مناطق روستایی و دورافتاده، اظهار کرد: آثار و برکات ساخت مدرسه، فراتر از ایجاد یک فضای فیزیکی برای آموزش است؛ چراکه مدرسه میتواند زمینهساز تحول فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی یک منطقه باشد و مسیر پیشرفت و تعالی نسلهای آینده را هموار کند.

وی با تأکید بر اینکه ثمرات مدرسهسازی را باید در آینده دانشآموزان و دستاوردهای علمی آنان جستوجو کرد، خاطرنشان کرد: امروز افتخار نظام آموزشی کشور این است که استعدادهای درخشان و مدالآوران المپیادهای علمی از مناطق روستایی و کمبرخوردار برخاستهاند؛ موضوعی که اهمیت سرمایهگذاری در توسعه فضاهای آموزشی را بیش از پیش نشان میدهد.

وزیر آموزشوپرورش همچنین با اشاره به اقدامات ستاد اجرایی فرمان امام(ره) در توسعه زیرساختهای آموزشی کشور، از بازگشت مدارس آسیبدیده به چرخه آموزش، احداث فضاهای جدید آموزشی و همراهی این مجموعه در ارتقای امکانات مدارس قدردانی کرد.

عبور از مدرسهسازی به سمت کیفیتبخشی آموزشی

کاظمی با تأکید بر ضرورت حرکت از توسعه فضاهای آموزشی به سمت ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت، ورود ستاد اجرایی فرمان امام (ره) به حوزه کیفیتبخشی را اقدامی ارزشمند ارزیابی کرد و گفت: کیفیت آموزش تنها به ساخت مدرسه و تأمین تجهیزات محدود نمیشود، بلکه توانمندسازی معلمان، تقویت مهارتهای دانشآموزان، تجهیز کتابخانههای کلاسی و ارائه خدمات مشاورهای نیز از مؤلفههای اساسی آن است.

وی با اشاره به برنامههای حمایتی در این حوزه، از اجرای طرحهایی نظیر تأمین ۲۵۰ هزار بسته نوشتافزار، تهیه ۱۵ هزار بسته معلمانه، آموزش و توانمندسازی ۳۵ هزار معلم و تجهیز کتابخانههای کلاسی بهعنوان اقداماتی مؤثر در تکمیل زنجیره کیفیتبخشی آموزشی یاد کرد.

وزیر آموزشوپرورش در بخش دیگری از سخنان خود، توسعه آموزشهای مهارتی را از اولویتهای مهم نظام تعلیم و تربیت دانست و با اشاره به ضرورت پیوند آموزش با نیازهای واقعی جامعه و بازار کار، اظهار کرد: باید شرایطی فراهم شود که دانشآموزان در کنار

آموزشهای نظری، مهارتهای کاربردی و مورد نیاز زندگی و اشتغال را نیز فرا بگیرند.

وی با تأکید بر رویکرد «هر دانشآموز، یک مهارت»، افزود: توسعه هنرستانها، گسترش مراکز مهارتی و تقویت آموزشهای عملی میتواند از شکلگیری جمعیت فارغالتحصیلان فاقد مهارت جلوگیری کند و زمینه ورود مؤثرتر نسل جوان به عرصههای اقتصادی و اجتماعی را فراهم آورد.

کاظمی همچنین نقش ستاد اجرایی فرمان امام (ره) در توسعه و تکمیل مدارس تولید مهارت را مهم ارزیابی کرد و خواستار استمرار همکاریها در این زمینه شد.

تأکید بر عدالت آموزشی و حمایت هدفمند از مناطق محروم

وزیر آموزشوپرورش در ادامه، با اشاره به ضرورت کاهش فاصله سرانه فضاهای آموزشی در مناطق مختلف کشور، بر تمرکز بیشتر بر مناطق دارای محرومیت زیرساختی تأکید کرد.

وی ساماندهی مدارس کانکسی، حمایت از دانشآموزان بازمانده از تحصیل، تقویت مدارس شبانهروزی و عشایری و توسعه امکانات آموزشی در مناطق کمبرخوردار را از جمله محورهایی دانست که نیازمند برنامهریزی مشترک و حمایت هدفمند هستند.

کاظمی همچنین به ضرورت توجه ویژه به فضاهای آموزشی در مناطق حاشیهای و پرتراکم شهری اشاره کرد و افزود: برخی مناطق با جمعیت بالای دانشآموزی، با کمبود جدی فضای آموزشی مواجهاند و لازم است این نیازها در اولویت برنامههای توسعهای قرار گیرد.

وی همچنین توسعه فضاهای ورزشی در مدارس روستایی، ایجاد زمینهای چمن و فراهمکردن امکانات ورزشی برای دانشآموزان مناطق محروم و همچنین هوشمندسازی مدارس و بهرهگیری از فناوریهای نوین آموزشی تأکید کرد.

مدرسهسازی؛ سرمایهگذاری برای آینده ایران

کاظمی با قدردانی از همراهی رئیس ستاد اجرایی فرمان امام (ره) و مجموعه بنیاد برکت، مدرسهسازی را اقدامی ماندگار و اثرگذار در مسیر توسعه کشور دانست و بر ضرورت استمرار این همکاریها در حوزه عدالت آموزشی، توانمندسازی معلمان و ارتقای کیفیت یادگیری تأکید کرد.

در این مراسم، پس از سخنان وزیر آموزشوپرورش و ارائه گزارشی از اقدامات انجامشده، با دستور رئیس ستاد اجرایی فرمان امام(ره)، ۳۲۱۰ آمین مدرسه برکت در شهرستان خانمیرزا در استان چهارمحال بختیاری افتتاح شد.

افتتاح این مدرسه، گامی دیگر در مسیر توسعه زیرساختهای آموزشی و گسترش فرصتهای برابر یادگیری برای دانشآموزان مناطق مختلف کشور به شمار میرود؛ مسیری که هدف نهایی آن، فراهمکردن بستری شایسته برای رشد استعدادها و ساختن آیندهای روشنتر برای نسل آینده ایران است.

شبکه‌های پشت پرده سکه‌های تقلبی

افزایش نوسانات بازار ارز و طلا و انتشار گزارشهایی درباره عرضه سکههای تقلبی، بار دیگر ضرورت صیانت از حقوق خریداران و مقابله با جرایم اقتصادی را برجسته کرده است؛ موضوعی که در آن، تفکیک نوسانات طبیعی بازار از رفتارهای مجرمانه و شناسایی عوامل اصلی اخلال، اهمیت ویژهای دارد.

در همین راستا، با امیرحافظ سلیمانی، وکیل پایه یک دادگستری و پژوهشگر حقوق کیفری، درباره حدود مسئولیت دستگاه قضایی در مواجهه با جرایم بازار ارز و طلا، ضمانت اجراهای قانونی عرضه سکه تقلبی و راهکارهای مقابله با شبکههای سازمانیافته مجرمانه گفتگو کردیم.

امنیت اقتصادی بخشی از امنیت عمومی است

امیرحافظ سلیمانی در گفتگو با خبرنگار مهر، با اشاره به افزایش قیمت ارز و دلار، التهاب بازار طلا و گزارشهای مربوط به عرضه سکههای تقلبی اظهار کرد: امنیت اقتصادی بخشی جدایی‌ناپذیر از امنیت عمومی است و هرگاه فعالیتهای مجرمانه در بازار ارز و طلا به تضییع حقوق مردم و اخلال در اعتماد عمومی منجر شود، دستگاه قضایی نمیتواند صرفاً نظارهگر باشد.

وی با تأکید بر ضرورت تفکیک افزایش قیمتها از رفتارهای مجرمانه افزود: افزایش نرخ ارز بهخودیخود جرم نیست و قوه قضاییه نیز مسئول تعیین قیمت دلار یا اجرای سیاستهای پولی و ارزی کشور نیست. مدیریت بازار ارز در درجه نخست بر عهده دولت، بانک مرکزی و سایر نهادهای اقتصادی ذیربط است؛ اما هرگاه شواهدی از معاملات غیرقانونی، فعالیت شبکههای سازمانیافته قاچاق ارز، کلاهبرداری، جعل، پولشویی یا اخلال عمده در نظام اقتصادی وجود داشته باشد، ورود قانونی و قاطع دستگاه قضایی ضرورت پیدا میکند.

قوه قضاییه باید عوامل اصلی اخلال را شناسایی کند، نه صرفاً فعالان خرد بازار را

این پژوهشگر حقوق کیفری تأکید کرد: برخورد با تخلفات اقتصادی نباید به بازداشت چند فروشنده خرد یا اجرای طرحهای مقطعی محدود شود. اگر شبکهای با استفاده از حسابهای بانکی متعدد، معاملات صوری، فعالیتهای ارزی غیرمجاز یا گردش مالی مشکوک مرتکب جرم میشود، دستگاه قضایی باید با همکاری ضابطان تخصصی و نهادهای نظارتی، مسیر گردش وجوه، منشأ سرمایه، ذینفعان واقعی و ارتباطات سازمانیافته آن شبکه را شناسایی کند.

سلیمانی ادامه داد: اقتدار قضایی زمانی معنا پیدا میکند که قانون به سراغ طراحان و منتفعان اصلی جرایم اقتصادی برود، نه اینکه صرفاً با حلقههای ضعیف و قابلمشاهده بازار برخورد شود.

وی با اشاره به اصل ۱۵۶ قانون اساسی گفت: رسیدگی به تظلمات و شکایات، احیای حقوق عامه و اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم از وظایف قوه قضاییه است. همچنین دادستانها در حدود اختیارات قانونی خود میتوانند در برابر رفتارهای مجرمانهای که حقوق عمومی و امنیت اقتصادی جامعه را تهدید میکند، اقدام کنند.

عرضه سکه تقلبی صرفاً یک تخلف صنفی نیست

این وکیل دادگستری با اشاره به گزارشهای مربوط به توزیع سکههای تقلبی در بازار اظهار کرد: اگر شخصی با علم به تقلبی بودن سکه، آن را بهعنوان سکه اصیل به خریدار عرضه کند، با توجه به شرایط و عناصر قانونی رفتار ارتکابی، ممکن است عمل وی واجد عنوان کلاهبرداری یا سایر جرایم مرتبط باشد. همچنین ساخت، ترویج و توزیع مسکوک طلای تقلبی، در صورت انطباق با شرایط مقرر در قانون، میتواند مشمول مقررات خاص جعل و ترویج مسکوک شود.وی افزود: در چنین پروندههایی، صرف توقیف تعدادی سکه یا تعطیلی یک واحد صنفی کافی نیست. دستگاه قضایی باید منشأ تولید سکهها، مسیر ورود آنها به شبکه توزیع، اشخاص دخیل در عرضه و تعداد شهروندان متضرر را شناسایی کند. فروش سکه تقلبی علاوه بر واردکردن زیان مالی به خریداران، اعتماد عمومی به سلامت معاملات را نیز خدشهدار میکند.

سلیمانی با تأکید بر ضرورت بررسی کارشناسی سکههای مشکوک ادامه داد: ارجاع این سکهها به کارشناسان واجد صلاحیت برای بررسی اصالت، عیار، وزن و مشخصات فنی ضروری است. همچنین باید امکان شناسایی خریداران متضرر، حفظ ادله، توقیف قانونی اموال مرتبط با جرم و پیگیری استرداد اموال یا جبران خسارات آنان فراهم شود.

قانون برای عرضهکنندگان سکه تقلبی مجازات کیفری پیش‌بینی کرده است

این پژوهشگر حقوق کیفری با اشاره به ضمانت اجراهای قانونی مقابله با این جرم تصریح کرد: قانونگذار در ماده ۵۱۸ قانون مجازات اسلامی، بخش تعزیرات، برای ساخت، ورود آگاهانه، خریدوفروش آگاهانه و ترویج سکه قلب، در شرایط مقرر قانونی، مجازات حبس از یک تا ۱۰ سال پیش‌بینی کرده است.

وی افزود: همچنین در مواردی که ضرب یا توزیع عمده سکه تقلبی واجد شرایط اخلال در نظام پولی یا ارزی کشور باشد، موضوع می‌تواند مشمول قانون مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی کشور قرار گیرد؛ البته اعمال این عنوان مستلزم احراز دقیق عناصر قانونی جرم و شرایط مقرر در قانون است.

عصر قانون

روزنامه اجتماعی، اقتصادی

www.asrghanoon.ir

صاحب امتیاز و مدیر مسئول | **محمد جواد اهویی**
زیر نظر شورای سردبیری

عکس | **امیررضا شفایی** گرافیست و صفحه‌آرا | **آراد عبداللهی**
روابط عمومی | **جهانگیر توسلی** ناظر هنری | **محمدرضا مهدیانی**
تلفن | **۰۲۱۸۶۰۵۲۰۱۸ ـ ۰۹۹۳۱۲۴۶۶۲۴** آگهی‌ها | **۰۲۱۸۶۰۵۲۰۱۸**
نشانی | **بلوار کشاورز ـ خیابان عبدالله زاده ـ کوچه زیبا ـ پلاک ۴۴ ـ واحد ۵**
چاپ | **صمیم ـ ۴۴۵۸۲۸۱۴**

FAZAMAJAZI
@ASREGANOON
@ASREGANOON

سامانه شکایت از نقض حقوق شهروندی

شهروندان از این پس می‌توانند با استفاده از کد ثنای خود، موارد نقض حقوق شهروندی در دستگاه قضایی را از طریق سامانه سامع ثبت و پیگیری کنند.

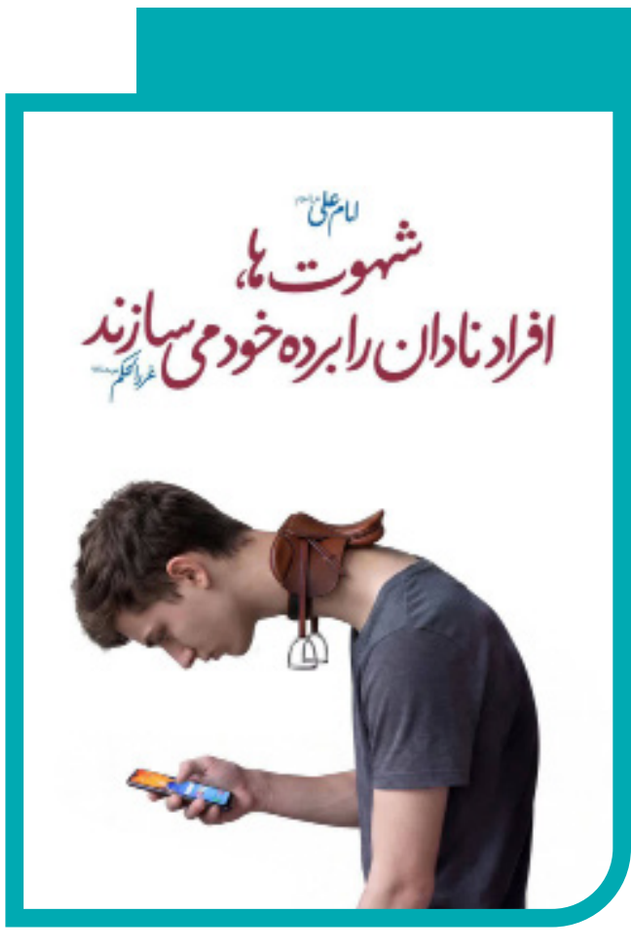
۷

هشداری برای آینده مستند

ه نقل از ورلد آف ریل، «انجل استودیوز» استودیوی مذهبی پخش فیلم موفق «صدای آزادی»، اکنون در حال تعیین خطوط قرمز خود است.

۶

بازیکن سابق تیم ملی فوتبال ایران درگذشت

حمید علیدوستی بازیکن سابق فوتبال ایران که سال ها پیراهن تیم ملی را برعهده کرده بود و سابقه سرمربیگری در تیم های مختلف را هم داشت روز یکشنبه جان به جان آفرین تسلیم کرد.

حمید علیدوستی از مهاجمان سرشناس و تکنیکی فوتبال ایران در دهه ۱۳۵۰ و ۱۳۶۰ است که به‌ویژه به دلیل گلزنی، بازی هوشمندانه و حضور در فوتبال آلمان شناخته می‌شود.

حمید علیدوستی متولد ۲۱ اسفند ۱۳۳۴ در تهران است و از سال ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۵ عضو تیم ملی فوتبال ایران بود. وی بخش عمده فوتبال خود را در تیم هما سپری کرد و در تیم های زالرمو آلمان، دارایی، کشاورز و سایپا هم بازی کرده بود.

او از نخستین و بنا بر برخی منابع، نخستین فوتبالیست ایرانی پس از انقلاب بود که به فوتبال باشگاهی اروپا راه یافت. در فصل ۱۹۸۶–۱۹۸۷ برای تیم زالرمو آلمان در بوندس‌لیگای ۲ بازی کرد و در ۳۰ مسابقه ۱۰ گل به ثمر رساند.

حمید علیدوستی در تیم ملی فوتبال ایران ۲۷ ملی انجام داد و ۱۵ گل هم به ثمر رساند. حضور در جام ملت‌های آسیا ۱۹۸۰ کویت، حضور در جام ملت‌های آسیا ۱۹۸۴ سنگاپور، حضور در بازی‌های آسیایی ۱۹۸۲ و ۱۹۸۶. او به همراه تیم ملی فوتبال ایران مدال برنز جام ملت‌های آسیا ۱۹۸۰ را به دست آورده بود.او هدایت تیم های ملی فوتبال سایپا، پیکان، هما، تراکتورسازی، تیم ملی فوتبال زیر ۲۰ سال ایران، تیم ملی نوجوانان ایران (زیر ۱۷ سال) و سرخپوشان را عهده داشته است.

باخت ۹ گله تیم جهانبخش در فوتبال هلند

- تیم فوتبال الکسلسیور که علیرضا جهانبخش در لیست بازیکنانش است امروز مقابل توئنته با ۹ گل شکست خورد!
- رقابت های هفته یازدهم اردویسه هلند عصر امروز با نتیجه ای عجیب همراه بود.
- تیم فوتبال اکسلسیور در چارچوب هفته یازدهم لیگ برتر هلند (اردویژه) از توئنته میزبانی کرد و در پایان شکست ۹ بر صفر را پذیرا شد. ووت وخورست (۱۲، ۳۲، ۳۳ و ۶۲ – پنالتی)، توماس بلت (۳۹)، دان روتس (۴۵ و ۸۲)، جوردی باووا (۴۹) و رامیز زموکی (۷۱ – پنالتی) برای توئنته گلزنی کردند.
- علیرضا جهانبخش کاپیتان تیم ملی فوتبال ایران یکی از بازیکنان نیمکت‌نشین تیم اکسلسیور در دیدار برابر توئنته بود و فرصت حضور در میدان را پیدا نکرد.

پیروزی دختران ایران مقابل کاستاریکا

- تیم ملی فوتسال دختران ایران در نخستین مسابقه خود در بازی‌های المپیک جوانان داکار ۲۰۲۶ با نتیجه سه بر صفر کاستاریکا را شکست داد.
- تیم ملی فوتسال دختران ایران در نخستین دیدار خود در بازی‌های المپیک جوانان داکار ۲۰۲۶ برابر کاستاریکا به پیروزی رسید.
- شاگردان فاطمه شریف ظهر امروز (یکشنبه ۱۰ آبان) از ساعت ۱۳:۳۰ به وقت تهران به مصاف نماینده کاستاریکا رفتند و موفق شدند این دیدار را با نتیجه سه بر صفر به سود خود به پایان برسانند و رقابت‌های خود را با برد آغاز کنند.
- تیم ملی فوتسال دختران ایران در دومین دیدار خود روز سه‌شنبه ۱۲ آبان به مصاف کامرون خواهد رفت.

فولاد سیرجان در گروه مرگ جام باشگاه‌های جهان

سایت والیبال ورلد در گزارشی تازه از مسابقات والیبال قهرمانی باشگاه‌های مردان جهان ۲۰۲۶، به بررسی دیدارهای حساس مرحله گروهی و سناریوهای احتمالی مراحل حذفی پرداخت. این رقابت‌ها از ۲۴ تا ۲۹ آذرماه به میزبانی لهستان و در شهرهای کاتوویتسه، سوسنوویتس و چستوخوا برگزار می‌شود و هشت تیم از چهار قاره برای کسب عنوان قهرمانی جهان به مصاف یکدیگر می‌روند.

بر اساس این گزارش، فروش بلیت مسابقات از روز جمعه هشتم آبان آغاز شده است. دیدارهای مرحله گروهی از یکشنبه ۲۴ تا سه شنبه ۲۶ آبان در دو سالن آرنا سوسنوویتس و آرنا کاتوویتسه برگزار می‌شود و در پایان این مرحله دو تیم برتر هر گروه به مرحله نیمه‌نهایی صعود خواهند کرد. پس از یک روز استراحت در ۲۷ آبان، دیدارهای نیمه‌نهایی روز پنج‌شنبه ۲۸ آبان در سالن دی‌ام‌دی آرنا شهر چستوخوا برگزار می‌شود و مسابقات رده‌بندی و فینال نیز جمعه ۲۹ آبان در همین سالن به انجام خواهد رسید.

فولاد سیرجان در مسیر دشوار صعود

والیبال ورلد در بخشی از گزارش خود، گروه نخست مسابقات را صحنه رقابت‌های حساس برای تعیین تیم‌های صعودکننده معرفی کرده است. فولاد سیرجان ایرانیان در این گروه با تیم‌های آلون سی‌ام‌سی وارتا زاویِرچه لهستان، وولی رناتا برزیل و زیرات بانککارت ترکیه هم‌گروه است.

زاویرچه که فصل گذشته عنوان قهرمانی لیگ لهستان را به دست آورد، با انگیزه جبران دو ناکامی نزدیک به قهرمانی وارد این رقابت‌ها می‌شود. این تیم در دوره گذشته جام باشگاه‌های جهان به مدال برنز رسید و در فینال لیگ قهرمانان اروپا در فصل ۲۰۲۵–۲۰۲۶ برابر پروجا شکست خورد و نایب‌قهرمان شد.

همچنین زیرات بانک کارت که فصل گذشته در لیگ قهرمانان اروپا به مقام سوم رسید، روز ۲۵ آبان برابر زاویِرچه قرار می‌گیرد؛ دیداری که می‌تواند در تعیین صدرنشین گروه نخست تأثیرگذار باشد.

از سوی دیگر، وولی رناتا برزیل که در مرحله نیمه‌نهایی دوره گذشته با شکست برابر پروجا از رسیدن به فینال بازماند، برای تکرار حضور در جمع چهار تیم برتر باید ابتدا از سد میزبان لهستانی خود عبور کند. دیدار این تیم برابر زاویِرچه در روز ۲۶ آبان می‌تواند نقشی تعیین‌کننده در سرنوشت گروه داشته باشد.

پروجا در اندیشه دفاع از عنوان قهرمانی

سیر سیکوما مونینی پروجا ایتالیا، مدافع عنوان قهرمانی جهان و قهرمان اروپا، در گروه دوم با تیم‌های جاکارتا بهایانگکارا پرسیسی اندونزی، الاهلی مصر و سادا کروزیرو برزیل هم‌گروه است.

پروجا در فینال دوره گذشته این رقابت‌ها با نتیجه سه بر صفر از سد اوساکا بلوتئون ژاپن گذشت و برای سومین بار عنوان قهرمانی باشگاه‌های جهان را به دست آورد. این تیم رقابت‌های امسال را با دیدار برابر سادا کروزیرو در کاتوویتسه آغاز می‌کند.

سادا کروزیرو و ترنتینو ایتالیا با پنج قهرمانی، رکورددار کسب عنوان قهرمانی جام باشگاه‌های جهان هستند. نماینده برزیل در صورت قهرمانی در لهستان، به تنهایی رکورددار این رقابت‌ها خواهد شد. همچنین کسب مدال در این دوره، تعداد مدال‌های جهانی کروزیرو را به ۱۰ می‌رساند تا با رکورد ترنتینو برابر شود.

جاکارتا بهایانگکارا پرسیسی نیز به عنوان قهرمان آسیا و یکی از تیم‌های حاضر برای نخستین بار در جام باشگاه‌های جهان، در گروه دوم حضور دارد. این تیم مرحله گروهی را با دیدار برابر پروجا به پایان می‌رساند.

احتمال تکرار فینال لیگ قهرمانان اروپا در مرحله حذفی

یکی از سناریوهای مورد توجه والیبال ورلد، احتمال رویارویی دوباره پروجا و زاویِرچه است؛ دو تیمی که فصل گذشته فینال لیگ قهرمانان اروپا را برگزار کردند. با توجه به قرار گرفتن این تیم‌ها در دو گروه متفاوت، احتمال تقابل دوباره آن‌ها در نیمه‌نهایی یا دیدار نهایی جام باشگاه‌های جهان وجود دارد.

همچنین احتمال برگزاری دیداری تمام برزیلی میان وولی رناتا و سادا کروزیرو در مراحل پایانی مسابقات وجود دارد؛ تقابلی که می‌تواند یکی از جذابیت‌های احتمالی روزهای پایانی این رقابت‌ها باشد.